

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Britta Sepp
Meedia roll väljarännanud eestlaste kohanemisel Soome ühiskonnas
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Marianne Leppik (MA)

Tartu
2015

Sisukord

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	4
<i>1.1 Ränne ja kohanemine.....</i>	<i>4</i>
<i>1.2 Migrantide meediatarbimise praktikad</i>	<i>8</i>
<i>1.3 Eestlased Soomes.....</i>	<i>11</i>
<i>1.4 Eesti ja Soome meediamaastik</i>	<i>16</i>
2. Uurimisküsimused	18
3. Metoodika ja valim.....	19
<i>3.1 Analüüsi meetod</i>	<i>19</i>
<i>3.2 Valimi moodustamine ja valimi kirjeldus</i>	<i>21</i>
4. Tulemused	26
<i>4.1 Peamised kasutatavad meediakanalid.....</i>	<i>26</i>
<i>4.2 Igapäevased meediapraktikad</i>	<i>33</i>
<i>4.3 Meedia ja tööturukäitumine.....</i>	<i>41</i>
5. Diskussioon ja järeldused	46
Kokkuvõte.....	52
Summary.....	54
Allikad.....	56
Lisad.....	63
<i>Lisa 1. Intervjuu kava</i>	<i>63</i>
<i>Lisa 2. Valimi andmed</i>	<i>67</i>
<i>Lisa 3. Intervjueeritavate meediatarbimine.....</i>	<i>68</i>
<i>Lisa 4. Meediapäeviku näidis</i>	<i>73</i>
<i>Lisa 5. Intervjuude transkriptsioonid.....</i>	<i>73</i>
<i>Lisa 6. Meediapäevikud</i>	<i>73</i>

Sissejuhatus

Läbi aegade on inimesed rännanud, kuid viimasel sajandil on ränne võtnud globaalse mõõtme. Kui veel paarikümne aasta eest oli Eestist väljaränne üsna haruldane nähtus, siis tänapäeval on vähemalt mõneks ajaks välismaale elama siirdumine muutunud üsna tavaliseks (Anniste 2014). Ka eestlased on alati rännanud ning alates Eesti riigi taasiseseisvumisest on rändesaldo olnud negatiivne (Eesti Statistikaamet 2015). Peamiseks migreerumise sihtkohaks on sellest ajast alates olnud naaberriik Soome. Palju on uuritud eestlaste rännet ja migreerumise põhjuseid Soome, küll aga on vähe uuritud seda, millist rolli mängib meedia eestlaste kohanemisel Soome ühiskonnas – nii avalikus kui ka töösfääris. Töö autor on kolme aasta jooksul olnud pendelrändaja Soome ja Eesti vahel ning puutunud selle aja jooksul kokku paljude Soomes elavate eestlastega, kes on naaberriigi ühiskonnas väga erinevalt kohanenud. Sellest lähtuvalt on autoril teema vastu suur huvi. Töö tulemusena soovib autor teada, milline on meedia mõju Soome riigis kohanemisel ning milliseid kohanemisstrateegiaid saaks väljarännanute seas eristada.

Käesolev töö koosneb viiest põhiosast. Esimeses peatükis esitatakse teoreetilised ja empiirilised lähtekohad. Peatükis käsitletakse erinevaid sisserännanute levinumaid kohanemisstrateegiaid ning rännet ja antakse ülevaade migreerumise otsust mõjutavatest teguritest. Lisaks käsitletakse hargmaisust ja immigrantide käitumist sihtriigi tööturul. Selles peatükis antakse ülevaade ka migrantide meediatarbimise praktikatest, käsitletakse meedia rolli olulisust migrantide igapäevaelus ja sidemete hoidmisel kodumaaga. Räägitakse ka väljarändest Soome, kirjeldatakse migreerumise põhjuseid, töörännet Soome ja selle põhjuseid ning antakse ülevaade, millistel elualadel eestlased Soomes töötavad. Samuti antakse ülevaade Eesti-Soome hargmaisest ruumist. Teises osas kirjeldatakse uurimisküsimusi ja uurimisprobleemi. Töö kolmandas osas kirjeldatakse analüüsi meetodit ning valimit. Neljandas, tulemuste peatükis selgitatakse intervjuude, meediapäevikute ning artiklite kommentaaride analüüsi tulemusi. Töö viiendas peatükis seotakse omavahel teoreetiline materjal ning intervjuudest ja meediapäevikutest saadud informatsioon.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1 Ränne ja kohanemine

Ränne ehk migratsioon ei ole kunagi iseseisev ega sõltumatu nähtus. Inimeste geograafilist liikumist mõjutavad ühiskonnas toimuvad poliitilised, majanduslikud ja sotsiaalsed arengud (Kulu 2000:7). Läbi ajaloo on inimesed rännanud parema elustandardi pärast teistesse piirkondadesse ja riikidesse elama ning tööle, globaliseeruv majandus on seda protsessi veelgi soodustanud (Krusell 2009). Migreerumise otsust mõjutavad mitmesugused erinevad tegurid nagu näiteks kõrghariduse omandamise võimalus välisriikides, inglise keele laialdane levik ning infotehnoloogiliste vahendite kommunikeerimine muu maailmaga (Praakli ja Viikber 2010). Sõltuvalt sellest, kas mõjutegur lähtub migratsiooni päritolu- või sihtriigist, eristatakse migratsiooni tõuketegureid (*push factors* inglise k) ja tõmbetegureid (*pull factors* inglise k). Tõuketegurite alla kuulub näiteks päritoluriigi kõrge tööpuudus või vähesed sissetulekud. Tõmbeteguritena käsitletakse vabade töökohtade olemasolu ja paremaid teenimisvõimalusi uues sihtriigis (Werner 1994:39-40). Priints et al (2004) on välja toonud, et peamiselt mõjutab inimeste otsust kodumaalt lahkuda sissetulekute lõhe ehk sissetulekute erinevus päritolu- ja sihtriigis, ootused elujärje osas kodu- ja välismaal ning olukord tööturul ehk töö leidmise võimalused kodu- ja välisriigis. Ühtlasi on mõjuriks välisriigi nõudlus teatud teenuse ja nende osutajate järele. Eelpool nimetatud majanduslike tegurite kõrval mõjutavad migreerumise otsust ka mittemajanduslikud tegurid nagu näiteks geograafiline lähedus, traditsioonid ja vörgustikud, etnilised ja poliitilised probleemid ning kultuuri- ja keelebarjäärid. Mittemajandusliku lähenemise näiteks on migrantide vörgustiku (*network theory* inglise k) ja sotsiaalse kapitali teooria — mida tihedamad on migrantide vörgustikud sihtriigis, seda tõenäolisemalt suureneb migratsioon. Vörgustike laienemine suurendab järgmiste võimalike sisserändajate arvu, sest liikumisega kaasnevad kulud ja riskid on väiksemad. Lisaks on vörgustike teooria puhul räägitud ka sellest, et piisavalt tugev vörgustik taastoodab ennast ja koos sellega liigub info vabadest töökohtadest ning neid pakutakse oma sugulastele või tuttavatele (Headler 2006).

Teises riigis hakkama saamiseks peavad migrandid kohanema uue keskkonnaga. Uus riik võib kodumaast erineda keeleliselt, kultuuriliselt, poliitiliselt ja paljus muuski. Kohanemisel uues riigis on eri vorme, nii on näiteks Berry (2006) eristanud assimilatsiooni,

separatsiooni, integratsiooni ja marginalisatsiooni. Assimilatiivse kohanemismudeli kohaselt samastavad migrandid end laiema ühiskonna kultuuriga ning loobuvad oma kultuurist (Berry 2006). Integratsiooni puhul on migrantidele oluliseks osaks sidemete olemasolu nii kodumaal elavate lähedastega kui ka uue sihtriigi põhirahvusega. See tähendab, et migrandid säilitavad oma kultuuri ja traditsioonid, kuid samal ajal osalevad ka laiemas ühiskondlikkus elus (Berry 2006). Separatsiooni puhul eelistavad migrandid traditsioonilist kultuuri ja väärtusi ning enamusgrupi kultuuri omaks ei võta (Berry, 2006). Väljarännanute seas võib esineda ka hübriidsust. Briti akadeemik Bhabha on seda nimetanud “kolmandaks ruumiks”, kus võiks koos eksisteerida erinevad traditsioonid. Hübriidsus loob alused ja annab võimalused millelegi erinevale, millelegi uuele ja senitundmatule (Kraavi 2001).

Viimasel kümnendil on sotsiaalteadustes kiirelt esile kerkinud hargmaisuse ehk transnatsionalismi uuringud (Kalev ja Jakobson 2013). Hargmaisus kui omamoodi kohanemise strateegia on esile kerkinud 20. sajandi teises pooles. Hargmaisus on kontseptsioon, mida võib määratleda kui protsessi, milles migrandid, läbi oma igapäevaste tegevuste ja sotsiaalsete, majanduslike ja poliitiliste suhete, loovad riigipiire ületavaid sotsiaalvaldkondi (Basch et al 1994: 22). Hargmaistumine tähendabki üksikisiku võimaluste avardumisest tulenevat elu ja tegevust mitmes kohas korraga. Inimesed on seotud mitme elukohaga, sealjuures säilitades vanu ja luues uusi sidemeid, tehes tööd, äri, poliitikat jms mitmes riigis paralleelselt (Kalev ja Jakobson 2013).

Levitt (2001) on jaganud migrantide riikidevahelised praktikad kolme erinevasse kategooriasse. Esimene valdkond on majanduslik, mille alla kuulub süstemaatiline koostööimine sisserändajate ja kodumaale jäänute vahel. Näiteks rahaülekannete ringlus (sisserändajad saavad raha koju või omavad vara “saatmise” ja “vastuvõtmise” riigis), piiriülene kommunikatsioon ja riikidevaheliste hoolekannete tavad. Selline tegevus võib kesta pikka aega, sõltumata füüsilisest vahemaast. Teine valdkond on poliitiline - migrandid säilitavad tegevuse institutsioonides kodumaal, näiteks osalevad poliitilises tegevuses. Kolmas kategooria on sotsiokultuuriline valdkond, mis hõlmab sotsiaalset kapitali, identiteeti ja ideede voogusid. Levitt'i (2001) poolt teise kategooriasse liigendatud poliitiline tegevus hõlmab lisaks teistele tegevustele institutsioonides kodumaal ka osalemist poliitilises tegevuses. Kalev ja Jakobson (2013) leidsid, et poliitiline valimisõigus ei ole rändajatele niiväga oluline. Uurides Soomes resideeruvaid eestlasi, selgus, et vähesed eestlased osalesid

aktiivselt Eesti valimistel. Põhjusteks, miks valimistel ei osaletud, toodi ajapuudus või vähene informeeritus Eesti poliitikast. Samuti avaldasid respondendid arvamust, nagu neil poleks õigustki teha otsuseid küsimustes, mis neid otseselt puudutama ei hakka.

Kohanemine igapäevaelus on tihedalt seotud ka hakkamasaamisega tööturul uues asukohariigis. Migrantide palgad kodumaal ning palgad uues asukohariigis võivad suuresti erineda (nt võrdlus ehitaja palk Eestis ja ehitaja palk Soomes). Migrantid, kellel ei ole majanduslikku kindlust uuel maal, ei saa tihtipeale endale lubada ajaliselt pikemat erialase töö otsimist. Seetõttu peavad migrantid tihtilugu oma taset langetama (karjääriredelil langema), et uues asukohariigis ellu jääda (Remennick 2005). Põhja-Ameerika, Austraalia ja Iisraeli uuringuid kokku võttes leidis Remennick (2012), et need, kellel ei õnnestunud leida enda akrediteering ja haridusele vastav töö esimese viie kuni kuue aasta jooksul pärast kolimist uude riiki, ei leiagi tavaliselt kunagi oskustele vastavat tööd. See omakorda tähendab, et nende migrantide majanduslik- ja inimpotentsiaal on suurelt raisatud.

Võrreldes kohalikega on migrantide töötamine raskendatud, sest tihti on migrantid töökoha jaoks kas ala- või üleharitud (Aleksynska ja Triatah 2013). Näiteks USAs on uuritud migrantide karjääri võõrsil ja võrreldud seda kodumaal tehtud karjääriga. Selgus, et esimesed töökohad uues riigis on enamasti madalama tasemega kui kodumaal (Akresh 2008). Ka paarisuhetes, kus mõlemal inimesel on erialane spetsialiseerumine, peab tavaliselt üks partneritest loobuma enda karjääriplaanidest, töötades enda haridusele mittevastaval ametikohal, et tagada perele majanduslik heaolu. Seeläbi annab üks paariline võimaluse kaaslasele leida oma haridusele vastav töö (Remennick 2005).

Sisserännanute palga puhul mängib suurt rolli ka nende päritolu ja kogemused (Aleksynska ja Triatah 2013). Uuring on näidanud, et välismaal saadud töökogemust hinnatakse vähem, kui kodumaal omandatud oskuseid (Friedberg 2000). Remennick (2012) väidab, et haritud immigrantide puhul on erinev hakkamasaamine tööturul vältimatu ning see peegeldub ebavõrdses inimkapitalis, isiklikes võimetes ja elu keerdkäikudes. Seetõttu on väga tähtis, et immigrante vastuvõtvas ühiskonnas oleks võrdne poliitika, mis ei alahindaks immigrante, nende päritolu ja kogemust tööturul. Remennick (2012:166) on arvamusel, et arenenud majandusega maad, kes võtavad immigrante vastu, peaksid rohkem investeerima selsesse, et panna immigrantid tegema kvalifitseeritud tööd.

Kohanemisel nii riigi avalikus ja töösfääris mängib väga olulist rolli ka keeleoskus. Keeleoskus eristab paljusid immigrante põlisrahvastikust (Bleakley ja Chin 2004). Majandusliku poole pealt halb keeleoskus suure tõenäosusega vähendab tootlikkust ja sellega seoses suurendab immigrantide ja kohalike palgavahet. Parem keeleoskus suurendab immigrantidele pakutavate töökohtade valikut ja kvaliteeti (Bleakley ja Chin 2004). Ühiskondlikus plaanis tunnevad need migrantid, kes keelt ei oska, end rohkem välistatutena või neid ei võeta enamuspopulatsiooni poolt nii lihtsalt omaks. Ühine keel tähendab sageli üheseid arusaamu, väärtusi jne (Bleakley ja Chin 2004).

Bleakley ja Chin (2004) on märkinud, et nendel immigrantidel, kes 1990. aasta rahvaloenduse ajal olid immigrerunud USAsse lastena, on märkimisväärne positiivne seos inglise keele ja palga vahel. Suurem osa sellest efektist inglise keele oskusest tundub olevat seotud aastatepikkuse USAs koolis käimisega. Parem inglise keele oskus ajendab immigrante, kes muidu kukuks koolist välja, lõpetama vähemalt keskkooli. Bleakley ja Chin (2004) leidsid, et migreerumise aeg ja mõju inglise keele oskusele on kriitilise tähtsusega oluliste tulemuste osas ja poliitika kujundajad peaksid seda arvestama, sest enamik inglise keele oskusest tuleneb pikaajalisest kooliskäimisest. Täiskasvanutele mõeldud inglise keele tunnid võivad jääda ebapiisavaks, et aidata nende immigrantide palkasid lähendada kohalike omadele. Programmid, mis on mõeldud põhi- ja keskkooli õpilastele, võivad olla palju efektiivsemad.

Migratsiooniga kaasneb kuulumine etnilisse ja keelelisse vähemusse, mis tähendab seda, et elukohariiki vahetanud indiviidid ei ole enam enamuse, vaid vähemuse liige (Praakli 2008). Eesti kodanike ja eelkõige eesti keelt emakeelena rääkivate inimeste jaoks on Soome emigreerumine, võrreldes teiste Euroopa Liidu liikmesriikidest või kolmandatest riikidest kodanikega, nii keelelises, kultuurilises kui ka psühholoogilises mõttes valutu. Soome asub geograafiliselt lähedal, sarnane kultuuriruum ning keelesugulus soodustavad kontaktide loomist soomlastega (Praakli 2008).

Harilikult kohtumine uue kultuuriga esitab elukohariiki vahetanule olulise väljakutse – üheltpoolt tuleb säilitada oma identiteet, samas aga kohaneda ning leida koht uues kultuuri- ja keeleruumis. (Praakli 2008). Eestlastel on Soomes lihtne kohaneda ka seetõttu, et eestikeelne elanikkond on Soomes üsna suur, Eesti on geograafiliselt Soomele lähedal ning on olemas

tihedad kontaktid Eestiga. Samuti on seadusandlikult reguleeritud keelevähemuste haridus- ja kultuuritegevuse toetamine (Praakli 2008).

Lisaks eelpool väljatoodule tähendab migratsioon tähendab indiviidile sotsiaalse ja kultuurilise ümbruskonna vahetumist (Praakli 2008). Rände tagajärjel tekivad sageli uues asukohariigis hargmaised kogukonnad. Tihti üritavad kogukonnad luua sihtmaal oma sotsiaalseid institutsioone (Ehala 2010). Heaks näiteks siinjuures ongi Eesti kogukonnad välismaal, näiteks Eesti kool, Eesti Kirik ja Eesti Maja. Varasemalt oli nende kogukondade eesmärgiks aidata tekkival keelekogukonnal tagada oma jätkusuutlikkus uutes tingimustes (Ehala 2010). Välisest ajalugu on näidanud, et iga kogukond on suutnud olla sedavõrd jätkusuutlik, kuivõrd ta on suutnud luua ja efektiivsena hoida vastuvõtjamaa sotsiaalsetele institutsioonidega paralleelseid omastruktuure. (Ehala 2010). Mitte ühegi kogukonna jätkusuutlikkus ei sõltu täielikult ja lõplikult üksnes väliskeskonna või sisekeskkonna teguritest. Võtmeküsimuseks on hoopis kogukonna kollektiivne tahe eksisteerida selle keelelis-kultuurilise kogukonnana (Ehala 2010).

1.2 Migrantide meediatarbimise praktikad

Sageli ka siis, kui migrantid on lojaalsed ja kohusetundlikud kodanikud vastuvõtjariigis, säilitavad nad piiriülesed sidemed lähedastega oma päritoluriigis ja elavad korraga kahes reaalsuses (Basch et al 1994). Kahes reaalsuses elamist ning kodutunde tekitamist võõrsil võimaldab oma erinevate vormide ja väljunditega meedia. Bonini (2011) on öelnud, et kodutunde on emotsionaalne seisund, mida inimesed saavad tunda igal pool, mitte ainult kohas, kus nad on sündinud või elanud. Kodu on midagi virtuaalset, millel pole kindlat asukohta - see on koht ilma ruumita (*“place without space”* inglise k).

Inimesed, kes ei saa minna koju, kes rändavad või on ümber asunud sõja, poliitika või parema elu pärast, saavad võtta kaasa midagi enda kodust nagu nt ajalehed, videod, interneti jpm (Silverstone 1999: 92-3). Sulgedes silmad ja kuulates internetist oma kodumaist raadiokanalit, keskendudes mõnele kodumaisele telekanalile, kuulates kõrvaklappidega kodumaist muusikat – läbi nende tegevuste saavad migrantid “teeselda”, et nad on kodus (Bonini 2011). Meedia poolt moodustatud raamistik aitab läbi kommunikatsiooni tunda migrantidel ennast koju naasnuna. See raam pakub migrantidele head ajutist peavarju ning seeläbi saavad migrantid

tunda ennast turvaliselt. See raam on kõige hapram ja ajutisem, kuid teisalt võib see olla väga võimas (Bonini 2011).

Bonini (2011) intervjueris uuringu käigus filipiinlast, kes elas 1980. aastatel Jordaania. Tol ajal saadeti talle tihti Filipiinlast filmid (VHS kassetid) ja muusikat (lintidel). Kui ta tahtis teada midagi oma kodumaa poliitilisest situatsioonist, siis ostis ta Filipiini ajalehe, mis saadeti Jordaaniasse vähemalt kümme päeva pärast avaldamist. Jordaaniast lahkudes kolis filipiinlane Itaaliasse, kus ta jätkas kümme päeva vanade ajalehtede ostmist. Nüüd aga on internet muutnud kõik. Intervjueritava jaoks on internet meedium, mis asendab ajakirjanduse, raadio, televiisori ja kino. Internetiajastul saab ta lugeda ajalehti *online* 's, samal ajal kuulates arvutist Filipiini riiklikku raadiot. Kaks "akent" on tal alati avatud - üks neis Skype ja teine Youtube. Manovich (2005) on märkinud, et miski pole muutunud – koduigatsust tundvad inimesed jätkavad ikka kodumaise sisuga meedia vaatamist, isegi kui nad kasutavad selleks tänapäeval Youtube'i VHS kassetide asemel (Bonini 2011).

Rännates ühest riigist teise, säilitavad migrandid kahekordse taustsüsteemi, mis hoiab neid kodumaaga ühenduses (Guarnizo 1997). Informatsiooni ja kommunikatsioonitehnoloogiad mängivad olulist rolli sidemete säilitamisel ja kaugsuhete kujuteldaval dimensioonil (Bonini 2011). Näiteks aitavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad nõ ehitada pilti kodumaal elavate lähedastega, mis läbi tunnevad migrandid, et lähedased on nende igapäevaelus ning et migrandid ei ole kodust nii kaugel eemal (Bonini 2011). Eriomadustega tehnoloogia mängib rolli tehnika valikul ja nende abil meedia kasutamist (Panagakos ja Horst 2006). Metyukova (2010) uuringust selgus, et migrandid olid kõrgelt kvalifitseeritud uue meedia kasutajad ning neil olid tugevad isiklikud meediatarbimise eelistused. Panagakos ja Horst (2006) on sellist massikommunikatsiooni ja infovoogude valikut nimetanud "kommunikatiivseks ökoloogiaks" (*communicative ecology* inglise k). Tänapäeval vastavad migrantide vajadustele ideaalselt sülearvutid ja mobiiltelefonid – need on kaasaskantavad ning nendega ei kaasne kallist ja keerulist paigaldamist (Metyukova 2010). Tänapäeva mobiiltelefonid ei ole enam pelgalt helistamiseks. Nutiseade ühendab endas peale telefoni ka raadio, televiisori, interneti, ajakirjanduse jpm. Migrantide jaoks on mobiiltelefonid ülioluliseks sidepidamise vahendiks. Bonini (2011) on öelnud, et migrantidel võib-olla pole kohta, kus ööbida ja magada, küll aga ei saa migrandid endale lubada seda, et neil pole telefoni. Mobiiltelefon on migrantide jaoks nii tema kodu kui ka kontor, mille abil saab suhelda nii ülemuse kui ka pereliikmetega.

Mobiiltelefonid, e-teenused ja rahvusvahelised telefonikaardid on aidanud ka parandada sidemete hoidmist kodumaale jäänutega.

Metyukova (2010) uuringust selgus, et migrantide jaoks olid kõige olulisemaks meediumiks internetiühendusega sülearvutid, mis ühendavad endas palju teisi meediume. Migrantid kasutasid laialdaselt Skype'i, mille eelistamisel mängis olulist rolli tasuta tarkvara kättesaadavus ning asjaolu, et Skype'i kaudu saab teha odavaid kõnesid tavatelefonile ka siis, kui teisel poolel ei ole internetiühendusega sülearvutit ja teatud tasemel arvutioskust. Kui aga mõlemad (või enam) kasutajad ühendada internetiga, saab Skype kaudu tasuta videokõnesid teha. Vertovec (2004) on leidnud, et odav pikamaakõne on kõige tähtsam "ühiskondlik liim" (*social glue* inglise k) sidumaks migrante ja nende perekondi, kolleege ja sõpru koduriigis.

Sarah Mahleri diskussioon salvadorlastest kodus ja New Yorkis on üks varaseid näiteid migrantide kommunikatsiooni uuringust. Mahler (2001) tõi esile, et ajal, kui telefonikõned ja internet olid väga kallid või puudus neile ligipääs, oli peamiseks kommunikatsioonivahendiks perekonnaliikmete vahel kirjade saatmine. Lisaks leidis Mahler (2001), et regulaarse kommunikatsiooni puudumine põhjustas migrantide ja kodumaal elavate lähedaste vahel suhteprobleeme. Internet ei ole asendanud telefoni ega kirju, kuid see on muutnud kommunikatsiooni migrantide ja nende kodumaal elavate perede vahel. (Bonini 2011). Tänapäeval kujundavad migrantid ja kodumaal elavad lähedased struktuurse asümmeetrilise virtuaalse suhte (Carling 2008). Virtuaalset suhet on kerge luua, sest info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad ristuvad suhteliselt lihtsalt, luues võimalusi suurendada ja süvendada kommunikatsiooni erinevaid vorme (Panagakos ja Horst 2006). Wilding'i (2006: 131) uuringust selgus, et perekonnad ja kodumaalt lahkunud migrantid kasutasid suhtlemiseks internetti kolmel viisil: mõned löid personaalse veebilehe, kuhu nad postitasid uudiseid ja pilte tähtsatest sündmustest, mõned pered kasutasid suhtlemiseks jututubasid ning peamiselt kasutati jututubasid, mis olid ligipääsetavad ainult pereliikmetele. Sellised jututoad on justkui virtuaalsed kodud, mis asuvad nõ vahepeelses ruumis ehk küberruumis. Nendes ruumides on võimalik pered taas ühendada, ületades geograafilist kaugust (Bonini 2011).

Wilding väidab, et e-mailid ja telefonid on aidanud kujundada tugevat aja ja ruumi jagamise tunnet perekonnaliikmete vahel, kes on eraldatud geograafilise distansi ja aja tsooni tõttu (Wilding 2006:131). Peamine põhjus, miks migrantid ja nende kodumaal elavad lähedased

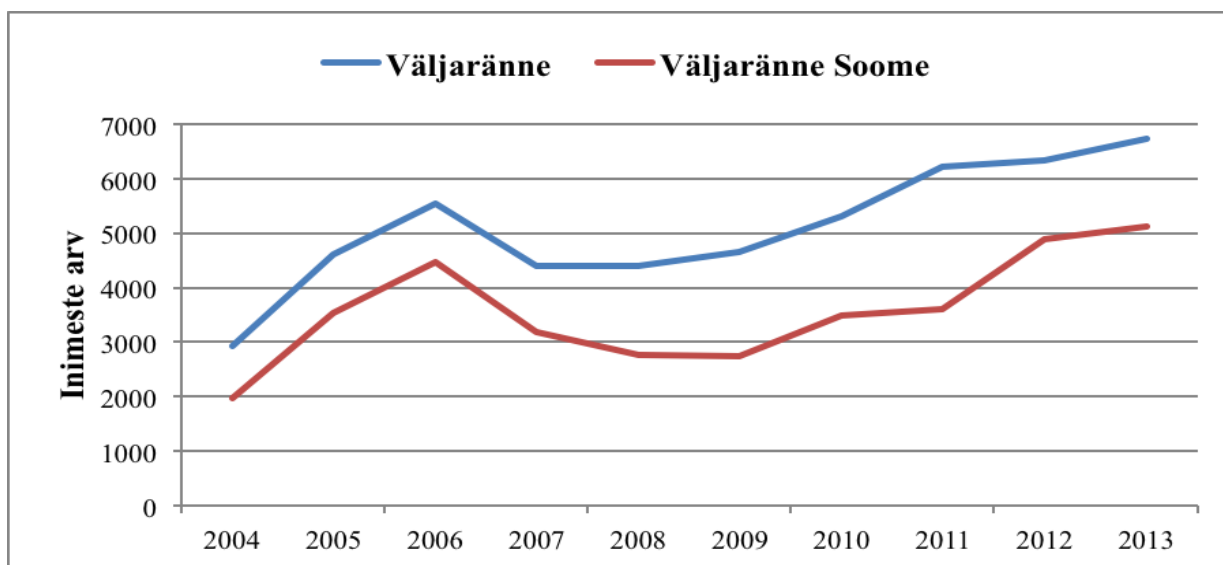
kasutasid interneti, oli e-mailile juurdepääs. Enamik e-maile olid lühikesed ja peaaegu alati vahetati kirju kahe inimese vahel. Harvem, näiteks mõne erilise sündmuse puhul (nt lapse sünd) saadeti e-maile korraga rohkematele inimestele korraga. Intervjueeritavad mainisid, et e-mailid on olulised säilitamiseks peresidemeid, ning et tänu meilidele tunnevad nad kaugel elavate kallite inimestega lähedasemalt (Wilding 2006:131).

Traditsionaalse (nõ vana meedia) ja uute digitaalsete tehnoloogiate (nõ uus meedia) ristumine rikastab meediamaaistikku, soodustades hargmaiste migrantide kogukondasid (Vertovec, 2009). Satelliittelevisioon ja raadiokanalid, üleriigiliste ajalehtede interneti veebilehed, veebi ja kogukonna raadiojaamad annavad migrantidele võimaluse olla informeeritud päevakajalistest uudistest, uutest kultuuritrendidest ja käimasolevatest avalikest aruteludest (Bonini 2011). Internet, mobiiltelefonid ja muud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad lisavad uusi mõõtmeid ka multi-positsioonilisusele ja võimaldavad rahvuste kasvamist ning kultuurset ja riikliku väljendamist globaalsel tasandil (Panagakos ja Horst 2006). Internet võimaldab migrantidel, kes jagavad ühist rahvust, rassi, religiooni ja ajalugu, potentsiaalselt laiendada oma sotsiaalset ruumi (Turkle 1997). Näiteks läbi jututubade, teadetetahvlite ja sõltumatute veebisaitide loovad migrandid uue võrgustiku (Panagakos ja Horst 2006). Mobiiltelefonid on aga olulised elemendid tööstusriikides, kus paljudel inimestel on vajadus olla alati kättesaadav (Ito et al 2005). Sellises kontekstis võivad mobiiltelefonid ja tekstisõnumid luua Ito ja Okabe (2005) nimetatud “ümbritsetud virtuaalse kohaloleku”, mida nad kirjeldavad kui “viisi, kuidas säilitada jätkuv teadlikkus teistest ja hoida arvukalt kommunikatsioonikanaleid avatud” (Ito ja Okabe 2005:264).

1.3 Eestlased Soomes

Eestlasi on siirdunud välismaale juba ammustest aegades peale. Raudse eesriide langemine 1989. aastal ning Nõukogude Liidu lagunemine vallandas Euroopas rändevoos (Mansoor ja Quillin, 2007, Massey ja Tylor 2004). Üheks võimaluseks karmidest majanduslikest oludest ja tekkinud tööpuudusest pääsemiseks sai väljaränne, mida toetas aina kasvav liikumisvabadus. Peamiselt rännati majanduslikult edukamatesse lääneriikidesse (Anniste 2011). Diasporaa on sihtriigis olemas olev emakeelne kogukond, mis teeb rändeotsuse tõenäoliselt lihtsamaks ning hõlbustab sisseelamist. Eesti diasporaa on kujunenud kolme väljarändelaine käigus. Idadiasporaa tekkis massilise väljarände tulemusena Venemaale 19. sajandil keskel ning kestis Esimese maailmasõjani. Teine massiline väljaränne, mis oli

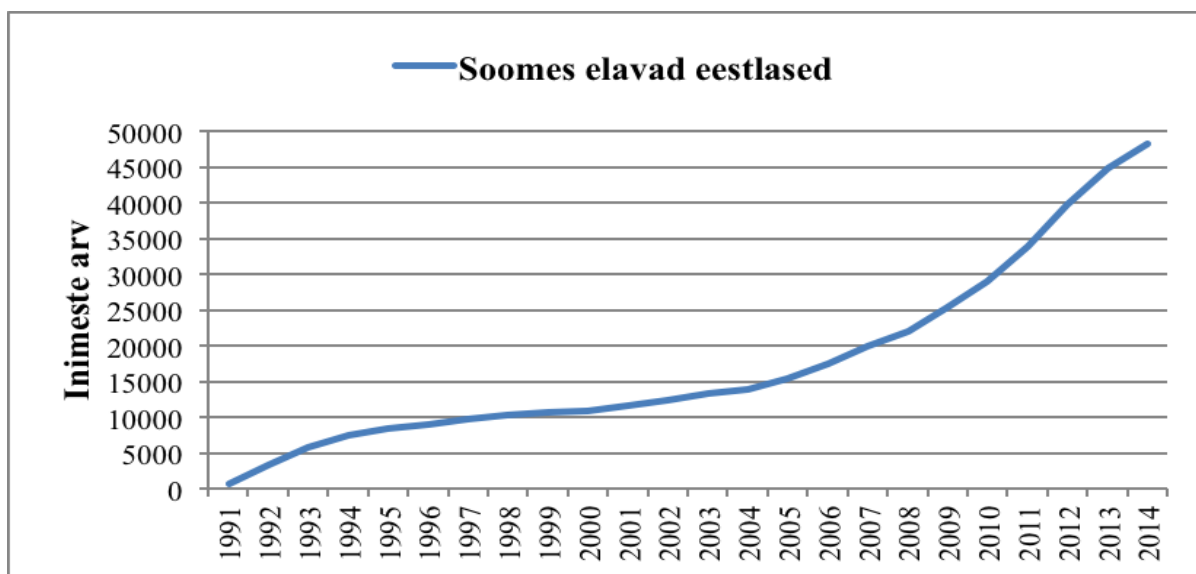
mõjutatud Teisest maailmasõjast, toimus läände. Teise diasporaa tulemusena tekkisid uued ning said arvukalt lisa varem tekkinud eestlaste kogukonnad läänes. Ka praegu käimasolev kolmas diasporaa laine on suunatud peamiselt läände (Tammaru et al 2008). Alates 2004. aastast, kui Eesti liitus Euroopa Liiduga, on väljaränne suurenenud. Alalisest rändest rohkem esineb siiski ajutist töörännet (Tammur et al 2013). 2008. aasta seisuga oli Eesti diasporaa koguarv 125 000 inimest, mis moodustab 12 % kõigist eestlastest. 2011. aasta lõpul oli Eestis peaaegu viiendiku võrra vähem alalisi elanikke kui 1989. aasta rahvaloenduse ajal. Rahvaarv on suuresti tingitud väljarändest (Servinski et al 2013). Eestlaste üks väljarände meelispaiku on Soome. Eesti arvestuslik rahvaarv 2013. aasta 1. jaanuari seisuga oli 1 286 479. Statistikaameti andmetel emigreerus samal aastal 6740 inimest (vt joonis 1). Peamisteks sihtkohtadeks olid Soome ja Suurbritannia (Eesti Statistikaamet 2014). Pärast Euroopa Liiduga liitumist on väljaränne järk-järgult suurenenud. Näiteks 2006. aastal rändas Eestist välja 5527 inimest, neist Soome 80 % (vt joonis 1) ning 2012. aastal juba 6740 inimest, sh Soome 78% (vt joonis 1).

Joonis 1. Eestist väljaränne, 2004-2013. Allikas: Eesti Statistikaamet

Eesti taasiseseisvumise ajal elas seal umbes 1000 inimest (vt joonis 2). Alates 1991. aastast on väljaränne Soome kordades suurenenud (Soome Statistikaamet 2015). Näiteks 1993. aastal elas Soomes juba 5893 eestlast (vt joonis 2). Väljaränne Soome pidurdus 1990ndate teisel poolel. Väljaränne Soome kasvas taas pärast 1998-1999 aastate majanduskriisi, seda süvendas veelgi Eesti liitumine Euroopa Liiduga 2004. aastal (Anniste 2011). Näiteks 2006. aastal

rändas Eestist välja 5527 inimest, neist 80,5% Soome (vt joonis 1). Samal aastal elas Soome Statistikaameti andmetel üle lahe juba 17 559 eestlast (vt joonis 2).

Joonis 2. Soomes elavad eestlased, 1991-2013. Allikas: Soome Statistikaamet

2014. aasta seisuga oli Soomes üle 300 000 välismaise taustaga inimest. Kõige rohkem, 74 202 migranti, oli Venemaa või endise Nõukogude Liidu taustaga, moodustades veerandi kõikidest migrantidest. Järgmine suurim rühm oli Eesti rahvas, keda oli Soomes 44 774. (Soome Statistikaamet 2014). Eestikeelset elanikkonda toetab sisserände järjepidevus, eestlaste väga suur arv ja nende koondumine suurlinnadesse (Praakli 2008). Väljarändestatistika põhjal võib järeldada, et Soome eestikeelsed kogukonnad on kõige kiiremini kasvanud väliseesti kogukonnad läänediasporaas (Praakli 2008). Tänapäevaks on Soomes kujunenud suurim väliseesti kogukond. Kalev et al (2012) on öelnud, et pole kuigi mõistlik märgistada Eesti ja Soome vahel liikujaid isamaareeturite või eluheidikutena. Tegu on sageli ettevõtlike ja võimekate inimestega, kes löövad uues elukohariigis läbi. Suur hulk ei unusta ka oma päritolumaad (ehkki nad ei ole alati rahul seal valitseva elukorraldusega) ja on valmis selle arengusse teatud määral panustama.

Kalev et al (2012) on inimeste rändelugusid analüüsides jõudnud selgusele, et erinevalt näiteks India ja Ühendkuningriigi ruumist, kus rändamist nähakse osana üldisest elunarratiivist ja prestiižist (Qureshi et al 2012), seondub siinne ränne päevakohaste vajaduste või avanevate võimalustega. Kalev ja Jakobson (2013) leidsid uuringust, et eestlaste Soome kolimise motiivid jagunesid klassikaliselt kolmeks - äri ja töö, perekond ja lähisuhted ning

õpingud. Lisaks on Eesti ja Soome hargmaisel ruumil olemas kõik olulised tunnused, mis rännet soodustavad - lühikesed vahemaad, hea transpordiühendus, erinev maksupoliitika, palgavahe, keeleline ja kultuuriline lähedus ning rändepiirangute järkjärguline leevenemine (Kivisto ja Faist 2010). Levitt et al (2003) väidab, et migrantidel on võrdlemisi lihtsam olla “teretunud”, kui piiriülesed ühiskondlikud tavad ja sidemed on seotud.

Kalevi ja Jakobsoni (2013) andmetel on Eesti-Soome ruum on muutunud eestlastele paindlikumaks kui see oli 1990. aastate algul. Sel ajal tähendas Soome minek paljudele kaalutlust lahkuda Eestist jäädavalt. Viimasel aastakümnel näevad aga väljarändajad oma lahkumist pigem ajutisena. Tagasipöördumise teeb aga keeruliseks arvamus, et vanad võrgustikud on kadunud või ei toimi enam ning et omandatud haridus või ühiskondlikud normid ei võimalda enam teise reaalsusega hästi suhestada. Lisaks selgus uuringust, et end Soome sisseseadnud eestlased pelgasid, et neid võidakse hakata kohtlema nõ väljasttulnutenä, millega kaasnevad eelarvamused. Selleks, et säiliks piiriülesed sidemed, mis võimaldavad inimestel ka tagasi pöörduda, ei piisa ainult väljarännanu pealehakkamisest, vaid mitme aasta jagu energiat võib kuluda hoopis enda tõestamiseks (Kalev et al 2012).

Olulist rolli kohanemisel mängib ka püüd senist kultuurielu säilitada. Soome eestlaste kultuurielu olulise osa moodustavad kohalikud Eesti seltsid (Praakli 2008). Paljudes seltsides korraldatakse tegevust lastele (www.soomest.fi). Näiteks tegutseb 1996. aasta kevadest Tampere Eesti Klubi ry (www.eestiklubi.fi) Lisaks klubitegevusele andis TEK neli korda aastas välja ajalehte (1997-2003 Eesti Leht, 2003-2004 Binokkel). Peale Kotka Eesti Seltsi tegutsevad Soomes veel näiteks Tuglase Selts Helsingis, Lääne-Soome Eestlaste ja Ingerlaste Selts, Eesti Klubi Turus, Tampere Eesti klubi, Mikkelin Eesti klubi, Pori Eestlaste klubi, Eesti Selts ry Lappeenranta-Imatra, Eesti Arstide Selts, Eestikeelse Hariduse Selts, Eesti Lastering, Helsingi Eesti Akadeemiline Klubi, Helsingi Eesti laululapsed jne. Lisaks pakuvad eestikeelset tegevust ka mõned kogudused, kes teevad Soomes kultuuri-, noorsoo- ja peretööd, näiteks Eestikeelne kogudusetöö Helsingis.

Viimasel kümnendil on Eestist välisriikidesse elama siirdunute hulka hinnatud erinevalt, selle üheks põhjuseks on rahvastikuregistri elukohariigi vahetuse (väljarände) statistika alahindamine. Teisisõnu, välisriiki elama siirdunute nõ ametlikku arvu peetakse liiga väikeseks (Krusell 2013). Pärast Eesti ühinemist Euroopa Liiduga (1. mai 2004) on

hüppeliselt suurenenud töörande osakaal (Praakli 2008). Soome Statistikaameti andmetel elas 2013. aasta seisuga Soomes 44 774 eestlast (Soome Statistikaamet 2015), tõenäoliselt on naaberriigis töötavate eestlaste arv aga kordades suurem, küündides kuni 100 000ni (ERR 2010). Välismaale töölemineku otsus on suurema mõjuga, kui lihtsalt töökoha vahetus Eesti piires. Lisaks kultuurilisele ja keelelise keskkonna muutumisele, nõrgestub ka senine sotsiaalne võrgustik (Krusell 2009). Tööjõu liikumist põhjustavad riikidevahelised palgaerinevused, mis kujunevad tööjõu pakkumise ja nõudluse erinevuse tõttu (Russell 1995). Nii on ka eestlaste seas välismaale tööleasumise peamiseks põhjuseks väikesed palgad ja tööpuudus. Vähem olulisteks põhjusteks on maailma avastamine, enese arendamine, silmaringi avardamine ja uued kogemused (Veidemann 2010).

Soome eestlaskonna arv oli veel 1930ndate alguses 1500 ringis, enamuse moodustasid naised, kes olid põhiliselt maja- ja poeteenijad, mehed valdavalt käsi- ja vabrikutöölised (Välis-Eesti 1933:35). Kui varem leidis eestlasi Soomes ainult ehituselt, siis nüüd töötab eestlasi kõigil elualadel (Helsingin Sanomat 2014). Sisserändeekspert Eve Kyntäjä sõnul kasvab eestlaste loodud ettevõtete arv Soomes kiiremini kui ühelgi teisel immigrandirühmal (Helsingin Sanomat 2014). Soome statistikaameti järgi on 42 protsendil Soomes töötavatest eestlastest rakenduskõrgharidus või akadeemiline kraad. Eestlased loovad Soomes üha aktiivsemalt oma ettevõtteid, näiteks ehitus-, koristus- ja iluteenuste turul. Eesti arstide arv on viimastel aastatel suurenenud umbes 10% ning Helsingin Sanomat andmetel töötab Soomes ligi 300 Eesti arsti. Kuigi eestlased töötavad üha rohkem erinevates valdkondades, on kõige rohkem eestlasi tööl endiselt ehitusel (Soome Statistikaamet 2014, Helsingin Sanomat 2014). Samuti on Soomes elavate ja töötavate eestlaste seas piiriüleseid pendeldajaid. Tegemist on nende inimestega, kes töötavad ühes riigis, kuid kelle alaline elukoht on teises riigis (Nerb et al 2009).

TNSEmori poolt läbiviidud palgatöötajate ootuste uuringust selgus, et iga kaheksas töötaja, ehk kokku ligi 65 000 palgatöötajat kaaluvad välismaale tööle minemist. (TNS Emor 2013) Migratsiooniteooriates esitatud peamised töörande põhjused on kooskõlas Eestist välismaal tööl käivate või käinute väljatoodud põhjustega (Krusell 2009) Peamiseks välismaale töölemineku põhjuseks on oodatav suurem sissetulek. Oluliseks on peetud ka paranevat keeleoskust, uusi töökogemusi, enesetäiendusi ning paremaid töötingimusi (Krusell 2009). Välismaale tööle mineku otsuse tegemisel mängivad tähtsat rolli riiklikud ja rahvusvahelised regulatsioonid: kas on üldse võimalik välismaal enda valdkonnas töötada? milline on sellega

kaasnev bürokraatia? kas haridust tunnustatakse? jne (Priits et al 2004). 2011. aasta rahva ja eluruumide loendusest selgus, et kõige rohkem töötab välismaal ehitajaid. Kõige vähem eestlasi töötab välismaal aga finantsvahenduse ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse valdkonnas.

1.4 Eesti ja Soome meediamaastik

Traditsiooniliselt on meediasüsteemid liigitatud infolevi kanali põhiselt ja selle alusel on eristatud trükimeediat (ajalehed, ajakirjad) ning elektroonilist meediat (raadio ja televisioon). Neile on omane ühesuunaline info liikumine, kus infot kantakse loojalt või edastajalt anonüümse vastuvõtjani (Kõuts 2012). Interneti ja muude innovaatiliste kommunikatsioonitehnoloogiliste lahenduste üldnimetusena kasutatakse mõistet „uus meedia“. See on kasutajatele atraktiivne, võimaldades info vastuvõtjal olla aktiivne osaline infole tagasisidet andes, seda muutes, aga ka ise juurde luues. (Kõuts 2010).

Kuna internet on traditsioonilise meediamaastiku segamini ajanud (Kõuts 2010), siis jaotatakse käesolevas bakalaureusetöös meediumid kaheks – suureks meediaks (traditsiooniline meedia ja internet) ning väikeseks meediaks (personaalsed suhtluskanalid ja uued innovaatilised kommunikatsioonitehnoloogiad). Suure meedia alla kuuluvad traditsioonilised meediumid – ajalehed, ajakirjad, raadio ja televisioon ning lisaks internet ning traditsiooniliste meediumite *online* väljaanded. Väikese meedia ehk sisevõrgustike alla kuuluvad erinevad personaalsed suhtluskanalid nagu nt Skype, Facebook jt.

Eesti meedia jälgimiseks on Soomes palju erinevaid võimalusi. Näiteks on loodud Soomes elavatele eestlastele raadio FinEst.fm, televiisorist on võimalik satelliidi või kaabeltelevisiooni kaudu vaadata Eesti telekanaleid (nt ETV, ETV2, Kanal2, Tv3, Kanal 11 jt kanalid) ning internetist jälgida otse või vaadata saateid järgi (nt ETV, ETV2, Kanal2, TV3). Samuti viiakse üle lahe eestikeelseid ajalehti ja ajakirju (nt Õhtuleht, Kroonika) ning ühtlasi on võimalus lugeda internetist erinevaid eestikeelsete ajalehtede ja ajakirjade väljaandeid (nt Postimees, Eesti Ekspress, Õhtuleht jt).

Soomes ilmub ligi 200 erinevat ajalehte, neist suurima tiraažiga on Helsingin Sanomat. Soomes ilmuvate ajalehtede hulka kuuluvad nt ka Aamulehti, Iltalehti, Ilta-Sanomat (*Sanomalehdet.fi*, 2015), Enamik ajalehti on soomekeelsed ning mõnes piirkonnas ilmub ka

rootsikeelseid ajalehti. Lisaks ilmub Soomes palju erinevaid ajakirju (*Infopankki.fi*, 2015). Suurest meediast on võimalik jälgida igapäevaselt Soome rahvusringhäälingu kanalit Yle (nii televiisorist, raadiost kui ka internetist). Yle on avalik teenus ning selle tegevust finantseeritakse maksudest. Peale selle tegutseb Soomes mitmeid kommerts telekanaleid, mis on samuti nähtavad üle Soome. Nende kanalite hulka kuulub näiteks MTV3, Nelonen, LivTv, SUB, TV5, Fox jne (*Infopankki.fi*, 2015). Soomes on palju erinevaid raadiokanaleid, nt Raadio Suomi, Radio Nova, Iskelmä, Radio Aalto, The Voice, Radio Rock, YleX, Radio SuomiPOP, Ylen Klassinen ja Radio Helsinki (*Suomi.fi* 2015).

Suhtlemiseks teiste Soomes elavate eestlaste ja Soomes elavate soomlaste ning kodumaal elavate lähedastega on võimalik kasutada erinevaid personaalmeedia kanaleid nagu nt Skype, Facebook, Viber, ChatOn, Twitter, Instagram jt sarnaseid suhtluskanaleid. Ühe hargmaise ruumina saab käsitleda ka Facebook'i gruppe, mis on loodud Soomes elavatele eestlastele. Näiteks "Eestlased Soomes", "Eestlased Lappeenrannas", "Turku eestlased", "Tampere eestlased", "Eesti naised Soomes", "Viro naiskade jutunurk" ja kõige populaarsemat gruppi FinEst - eestlased Soomes, millega on liitunud 28 451 inimest (20.05.2015 seisuga). Selliste gruppide peamiseks eesmärgiks on koondada kokku Soomes elavad eestlased, vahetada informatsiooni ja arutleda erinevate teemade üle.

2. Uurimisküsimused

Rännet Soome on palju uuritud, küll aga ei ole eriti uuritud seda, milline on meedia mõju Soomes kohanemisel. Autor eeldab, et Soomes elavad eestlased on säilitanud hargmaisuse, mis kumab läbi nende meediakasutamise harjumustest. Bakalaureusetöö eesmärk on läbi vaadata, kas väljarännanute seas saab kohanemisstrateegiaid eristada ning milline on meedia mõju kohanemisel Soome riigi ühiskonnas. Kohanemist vaadeldakse läbi meediaprisma, jättes teised praktikad kõrvale.

1. Milline on meedia mõju Soomes kohanemisele?

Meedia mõju Soomes kohanemisel vaadeldakse läbi selle, milliseid kanaleid kasutatakse igapäevase info saamiseks (uudiste lugemiseks, praktilise info saamiseks jne), kas ja kui palju kasutatakse eestimaiseid meedieid ning millise riigi elukogemusega tõlgendatakse uudiseid.

2. Milline on meedia roll tööalaste väljavaadete kujundamisel?

Meedia rolli tööalaste väljavaadete kujundamisel püütakse välja selgitada läbi selle, milliseid kanaleid pidi info tööpakkumiste kohta liigub, milliseid kanaleid eelistatakse tööotsimiseks ning kas töö otsimiseks eelistatakse siseriiki või avaliku sfääri kanaleid.

3. Metoodika ja valim

3.1 Analüüsi meetod

Autor kasutab bakalaureusetöös kvalitatiivset uurimisviisi. Selle meetodi eesmärgiks on saada terviklikku empiirilist andmestikku, mis hõlmaks ka kvalitatiivseid ja detaile iseloomustavaid seiku. Uurimismaterjal kogutakse meetodiga, mis võimaldab eelpool nimetatud eesmärke saavutada (Laherand 2008). Töö käigus kasutatakse semistruktureeritud intervjuusid, artiklite kommentaare ning taustainfo andmiseks meediapäevikuid. Bakalaureusetöö käigus viidi läbi kümme semistruktureeritud intervjuud Soomes elavate ja töötavate eestlastega (vanuses 20-40 eluaastat). Intervjuu suur eelis teiste andmekogumismeetodite ees on eelkõige paindlikkus ning võimalus andmekogumist vastavalt olukorrale ja vastajale reguleerida (Laherand 2008).

Informandid on Soomes elanud mõnda aega, neil on püsiv töö- ja elukoht. Informandid valiti sarnase demograafilise tausta järgi (meeste/naiste enam-vähem võrdne osakaal ning vanus 20-40 eluaastat). Lisaks tahtis autor kaasata erineva haridustaseme, töökogemuse ning ametiga inimesi. Olulist rolli informantide valikul mängis ka Soomes elatud aeg. Kõik intervjueeritavad on Soomes elanud alla kümne aasta.

Semi-struktureeritud intervjuud algasid autori enese ning töö eesmärgi tutvustamisega. Seejärel palus autor intervjueeritaval ennast tutvustada. Sissejuhatavate küsimustena küsis autor, kui kaua intervjueeritavad on Soomes elanud ning millega nad Soomes tegelevad ja milline on nende keelteoskus. Intervjuudega püüti välja selgitada vastanute meediakasutamist – milliseid Soome ja Eesti meediakanaleid jälgitakse. Lisaks püüti välja selgitada, kas ja kuidas on meedia aidanud Soome igapäevaellu paremini sisse elada. Samuti uuris autor, millised on vastanute kontaktid Soomes elavate eestlaste ja Soomes elavate soomlastega.

Lisaküsimusena küsiti intervjueeritavatelt, kellel on Facebooki'i isiklik konto, mil määral kasutatakse Soomes elavatele eestlastele mõeldud grupe ning kui olulisteks neid peetakse. Intervjuu käigus püüti välja selgitada ka meedia rolli tööalaste väljavaadete kujundamisel. Autor uuris, kuidas on leitud töökohad, milliseid meediakanaleid selleks kasutatud on ning kas meedia on aidanud tööturul paremini toime tulla. Viimase küsimusena püüti välja selgitada, kas intervjueeritavad plaanivad kunagi Eestisse tagasi kolida. Üheksa

intervjueeritavaga viidi läbi intervjuu täpselt samade küsimustega. Ühe intervjueeritavaga tehti veidi lühem intervjuu, milles tal ei palutud uudiseid lugeda ning tõlgendada.

Autor püüdis välja selgitada, läbi milliste kogemuste intervjueeritavad uudiseid tõlgendavad. Seetõttu paluti intervjueeritavatel kommenteerida viit erinevat artiklit. Esimene neist oli “Šokeeriv verbaalne vägivald: kuula, kuidas Soome klient sõimab Eesti taksojuhti”. Autor valis selle artikli kommenteerimiseks, sest see tekitas palju diskussiooni, peamiselt suhtlusvõrgustikus Facebook, kuid lisaks jõudis uudis nii Eesti kui ka Soome meediasse. Autor palus intervjueeritavatel kommenteerida, milliseid tundeid videoklipp neis tekitas. Lisaks uuris autor seda, kas intervjueeritavate hinnangul kajastatakse meedias (nii Soome kui Eesti) Soomes elavate eestlaste kohta pigem positiivseid või negatiivseid uudiseid ning kas need on kuidagi kohanemis takistanud.

Teine uudis, mida autor palus kommenteerida, oli Postimehes avaldatud artikkel “Reformierakond võitis valimised, riigikokku pääses kuus erakonda”. Selle uudise valis autor seetõttu, et uurida, kas väljarännanud on poliitiliselt sidusad Eesti kodanikud või pigem mitte.

Kolmanda, Delfis avaldatud artikli “Ukraina Staap: Venemaa jätkab oma jõudude suurendamist Donbassis” kommenteerimine andis autorile ülevaate sellest, kuivõrd ollakse kursis Ukrainas toimuvaga ning välispoliitikaga üldisemalt. Lisaks uuris autor seda, kas intervjueeritavad usaldavad allikat ning kummast meediast (Eesti või Soome) nad selleteemalisi artikleid loevad.

Neljas, Helsingin Sanomates avaldatud artikkel “Käräjäoikeus vangitsi Tapanilan raiskaustapauksen epäillyt” räägib sellest, et viis noort välismaa taustaga poissi vanuses 15-18 vägistasi ühe Soome tüdruku. Uudis sai valitud kahel põhjusel. Esiteks küsis töö autor enda soomlasest elukaaslaselt, millest Soome meedias hetkel kõige rohkem räägitakse ning sai vastuseks, et hiljuti toimunud vägistamisjuhtumist. Teiseks, viies läbi esimest intervjuud, tegi informant enne intervjuu salvestamist juttu samast uudisest ning rääkis sellest väga emotsionaalselt. Seetõttu otsustas autor valida selle artikli nõ kohaliku uudisena. Kuna enamik intervjueeritavaid elab Helsingi ja Espoo piirkonnas, siis oli see juhtum neile geograafiliselt lähedal. Vestluse käigus uuritigi intervjueeritavatelt, kuivõrd nad on kursis kohalike uudistega.

Viimasena palus autor kommenteerida Postimehes avaldatud uudist “Tallinn-Rapla maanteel sai autoavariis kolm inimest viga”. Autor uuris, kuivõrd intervjuueeritavad jälgivad igapäevasemaid Eesti uudiseid ja üldist uudisvoogu ning kas sarnastel uudistel on intervjuueeritavate jaoks uudisväärtus.

Lisaks palus autor intervjuueeritavatel täita viie päeva jooksul meediapäevikut (vt lisa 4), mis näitab informantide tegelikku infovälja. Autor palus meediapäevikusse märkida kuupäeva, allika, autori/kõneisiku ning vabas vormis kirjutada, millest/kellest kirjutati või millest/kellest räägiti? Mida näidati? Lisaks palus autor loetut/nähtut/kuuldud vabas vormis kommenteerida.

Seitse intervjuueeritavat kümnest täitis meediapäevikut viie päeva jooksul. Kolm intervjuueeritavat ei täitnud vaatamata korduvale meeldetuletusele meediapäevikut.

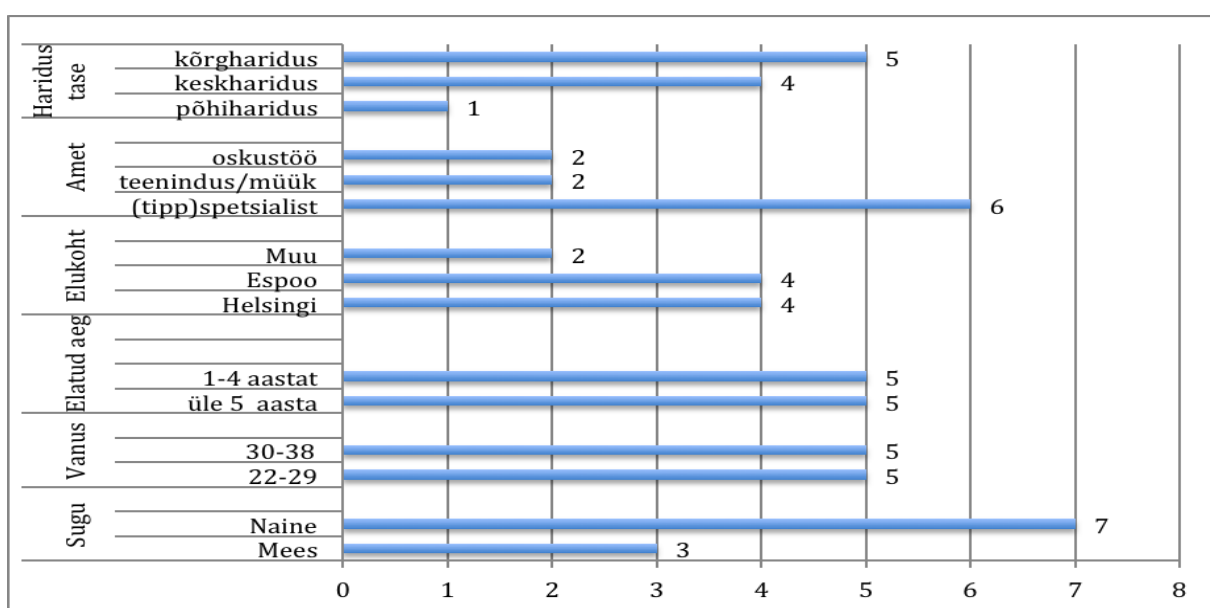
3.2 Valimi moodustamine ja valimi kirjeldus

Bakalaureusetöö raames viidi läbi kümme intervjuud Soomes töötavate ja elavate eestlastega. Esialgu prooviti leida intervjuueeritavaid läbi suhtlusvõrgustiku Facebook Soomes elavatele eestlastele mõeldud grupist “FinEst - eestlased Soomes”. Selle kanali kaudu informante ei leitud, sest postituse alla tuli pigem negatiivse sisuga kommentaare. Seejärel otsis autor informante Facebook’i grupis “Eesti naised Soomes”. Sellest grupist leiti üks informant, kellega võeti ühendust Facebook’is. Varasemalt teadis autor kolme informanti põgusalt, kellega võeti ühendust samuti Facebook’i teel. Ülejäänud seitse informanti leiti nõ lumepalliefektina – tuttavad ning teised intervjuueeritavad jagasid Soomes elavate eestlaste kontakte. Kahele intervjuueeritavale helistati ning lepiti kokku sobiv aeg intervjuu läbiviimiseks, ühe intervjuueeritavaga lepiti Skype’i vestlus kokku Viber’is ning ülejäänud informantidega suheldi Facebook’i teel.

Viis intervjuud viidi läbi silmast-silma, neli kauge vahemaa tõttu Skype’i teel ning üks intervjuu suhtlusvõrgustikus Facebook, kasutades videokõnet. Silmast-silma suhtluse puhul olid intervjuud pigem formaalsemas vormis ja kestsid ajaliselt kauem. Nende vestluste puhul oli eeliseks inimese kehakeele jälgimine ning kõne selgus. Neli silmast-silma vestlust viidi läbi kohvikus Helsingis ning üks informandi kodus. Vastanu, keda autor intervjuueeris kodus, tundis ennast silmnähtavalt mugavamalt kui need informandid, keda intervjuueeriti nõ võõras

keskkonnas (kohvikus). Ka Skype'i ja Facebook'i videokõne vestluse puhul võib positiivseks aspektiks pidada seda, et intervjuueritavad tundsid ennast vabamalt, sest nad olid nõ oma keskkonnas (kodus).

Skype'i ja Facebook'i videokõne puhul oli negatiivne see, et mõned kohad jäid halva internetiühenduse tõttu segaseks. Facebook'i videokõne ja Skype vahel autor erinevusi ei täheldanud. Intervjuu kestvus oli keskel läbi tund aega. Kahe tippspetsialistiga (kõrgharidusega) kestis intervjuu umbes poolteist tundi ning kahe oskustöölisega (põhi- ja keskharidusega) kõigest ligi 20-minutit.

Joonis 3. Valimi andmed

Intervjuueritavad on jagatud ametigruppidesse Eesti Statistikaameti “Ametite klassifikaator 2008v1.5b” (vt joonis 3) (Eesti Statistikaamet 2015) järgi. Lisaks on intervjuueritavad jagatud erinevatesse gruppidesse keelteoskuse järgi Euroopa raamdokumendi alusel, kus keeletasemed on jagatud kolmeks: elementaarne keelekasutus ehk algtase (A1, A2), iseseisev keelekasutus ehk ehk kesktase (B1, B2) ning kompetentne keelekasutus ehk kõrgeim keeletase (C1, C2). Elementaarne keelekasutus tähendab seda, et intervjuueritav saab aru soomekeelsetest fraasidest ning sageli kasutatavatest sõnadest, mis on seotud endaga või oluliste valdkondadega (nt info perekonna kohta, sisseostude tegemine, töö jne). Informant saab hakkama igapäevases suhtluses, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Iseseiseva keelekasutusega intervjuueritavad saavad aru enamiku teleuudiste, publitsistikasaadete ja filmide sisust. Lisaks saavad kuulamisel aru põhilisest infost ning

pikematest kõnedest ja ettekannetest. Intervjueeritavad oskavad vestelda piisavalt spontaanselt ja ladusalt nii, et vestlus soome keelt ema keelena kõneleva inimesega on võimalik. Kompetentne keelekasutus tähendab seda, et intervjueeritav saab kuulamisel vaevata aru igasugusest kõnest, olenemata sellest, kus seda esitatakse, nt ka erialasest kirjandusest. (Euroopa keeleõppe raamdokument).

M_28_4a on 28-aastane mees, kes on Soomes elanud neli aastat. Ta on pärit Tartumaalt ning pärast gümnaasiumi lõpetamist asus õppima Tallinna Tehnikaülikooli. Magistrantuuris spetsialiseerus laevaehitusele ning läbi selle avanes võimalus minna õppima Soome, Aalto ülikooli magistrantuuri. M_28_4a lõpetas magistrantuuri ning pärast seda asus erialasele tööle Arhtech Helsinki laevaehitustehases disainerina (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi spetsialist). M_28_4a elab koos eestlasest elukaaslasega Helsingis. M_28_4a mainis, et Soome kolimise otsust mõjutasid peamiselt Soomes elavad tuttavad. M_28_4a kodune keel on eesti keel. M_28_4a soome keel on heal tasemel.

M_28_8a on 28-aastane mees, kes on Soomes elanud kaheksa aastat. Tal on keskkaridus ning ta on pärit Tallinnast. Pärast sõjaväge sai ta tuttava kaudu tööpakkumise Soome. Alates 2007. aastast on töötanud Soomes ehitajana (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi oskustööline). M_28_8a elab koos eestlasest elukaaslasega Espoos. M_28_8a Soome kolimisotsust mõjutasid tuttavad. Samuti oli motivaatoriks suuremad palgad. M_28_8a kodune keel on eesti keel, soome keelt valdab heal tasemel.

N_26_1a on 26-aastane naine ning Soomes elanud ühe aasta. Ta on pärit Tartust. N_26_1a elab koos eestlasest elukaaslasega Helsingis. N_26_1a on lõpetanud Tartu Tervishoiu Kõrgkooli medõe erialal. Juba kooli ajal teadis ta, et tahab asuda Soome elama ja tööle, sest Soomes on palgad kõrgemad. N_26_1a käib soome keele kursustel ning töötab hambaarsti õena (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi spetsialist). N_26_1a kodune keel on eesti keel, soome keelt valdab heal tasemel.

N_30_9a on 30-aastane naine, kes on Soomes elanud 9 aastat. 2005. aastal tuli ta Soome vahetusüliõpilaseks. Pärast aasta aega kestnud õpinguid pendeldas ta kaks aastat Eesti ja Soome riigi vahet. 2007. aasta märtsist, pärast ülikooli lõppu (bakalaureuse kraad) kolis N_30_9a Soome. N_30_9a elab soomlasest abikaasaga kesk-Soomes, Jämsäs. Hetkel on ta

lapsega kodune, varasemalt töötas reisibüroos ning kutsekoolis turismi õpetajana (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi spetsialist). N_20_9a kodune keel on eesti ja soome keel. N_30_9a suhtleb lastega eesti keeles ning abikaasaga soome keeles.

N_36_1,5a on 36-aastane naine, kes on Soomes elanud poolteist aastat. N_36_1,5 otsustas Soome tulla koos perega. Varasemalt elati nii, et N_36_1,5a oli lastega Eestis ning eestlasest mees Soomes tööl. Visiitabielu aga perele ei sobinud ning seetõttu otsustati koos perega Soome kolida. Eestist lahkumise otsust mõjutas ka see, et Soomes ootas ees palju tuttavaid – sõbrad ja vennad. Peamiseks kolimise põhjuseks oli aga majanduslik pool. N_36_1,5a on Soomes ettevõtja iluteenindusvaldkonnas (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi teenindus/müük). Koos mehega on neil perefirma, kus N_36_1,5a on küünetehnik ning tema mees ripsmetehnik. N_36_1,5a-l on keskharidus. Tema kodune ja tööine keel on eesti keel ning soome keele oskus algtasemel.

N_38_3a on 38-aastane naine, kes on Soomes elanud 3 aastat. N_38_3a elab koos soomlasest elukaaslasega Helsingis. Hetkel õpib ta Helsingi ülikoolis doktorantuuris ning on koolis eesti keele õpetaja (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi tippspetsialist). Soome keele oskus on väga heal tasemel. N_38_3a mees on soomlane. N_38_3a kodune keel on soome keel.

N_32_8a on 32-aastane naine, kes on Soomes elanud kaheksa aastat. N_32_8a kolis koos perega 2005. aastal Soome, kus elati üks aasta. Liiga väikese elukoha (Mänttä) ja soomlasest mehe ebasobiva töö tõttu koliti tagasi Eestisse. 2007. aastal otsustati koos perega taas Soome kolida. Soome kolimise otsust mõjutas peamiselt parem koolisüsteem. Hetkel töötab N_30_8a juuksurina, varem on ta Soomes juuksuriametit õppinud ametikoolis. N_32_8a kodune keel on eesti ja soome keel. N_32_8a suhtleb lastega peamiselt eesti keeles (kui on vaja midagi kiiresti ja keerukamat seletada, siis soome keeles) ning mehega soome keeles.

N_30_8a on 32-aastane naine, kes on Soomes elanud kaheksa aastat. Soome tuli ta esialgu vahetusüliõpilaseks magistrantuuri. N_30_8a otsustas Soome jääda ning kooli lõpetada Helsingi ülikoolis. Tal on kaks magistrikraadi ning hetkel on ta Aalto ülikoolis teadlane (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi tippspetsialist) ning kirjutab doktoritööd aju-uurimisest. Lisaks teeb ta haiglas asendusi psühholoogina. Hetkel elab N_30_8a koos soomlasest elukaaslasega Espoos. N_30_8a kodune keel on soome keel.

N_22_1a on 22-aastane naine, kes on Soomes elanud ühe aasta (varasemalt töötanud suvetöölisena kolm kuud Soomes). Ta on pärit Rõngust. Pärast keskkooli lõpetamist õppis Tartu Kutsehariduskeskuses juuksuriks. Hetkel töötab Rinnekoti-Säätiö hoolduskeskuses abiõena (Ametite klassifikaator 2008v1.5b järgi spetsialist), õpib prantsuse keelt, stilistikat ja kõrgemat jumestuskunsti. N_22_1a mainis, et Soome kolimise otsust mõjutas mingil määral meedia, kuid peamiseks mõjuriks oli suurem palk, uued väljakutsed, võimalus midagi uut kogeda ning uued tutvused. N_22_1a kodune keel on eesti keel. Soome keelt valdab heal tasemel.

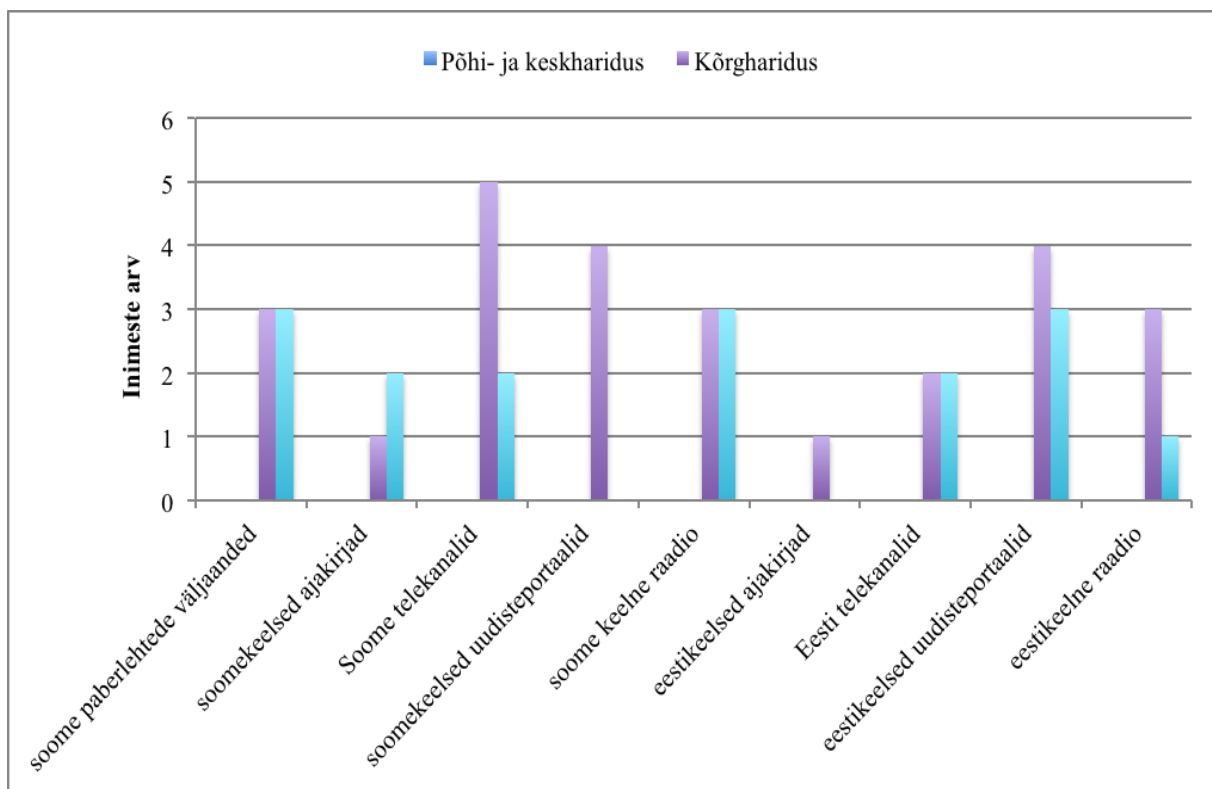
M_22_9a on 22-aastane mees, kes on Soomes elanud üheksa aastat. Soome kolimise otsust mõjutas see, et üks vanematest elas Soomes. M_22_9a-l on põhiharidus. Pärast põhikooli lõpetamist pakuti talle Soomes tööd ja seetõttu ei läinud ta edasi õppima. Hetkel töötab M_22_9a lammutajana. Tal on eestlasest tüdruksõber, kes elab Eestis. M_22_9a suhtleb eestlasest elukaaslasega eesti keeles ning soome keelt valdab väga heal tasemel.

4. Tulemused

4.1 Peamised kasutatavad meediakanalid

Intervjuusid ja meediapäevikuid analüüsid selgub, et kõik vastanud kasutavad vähemal või rohkemal määral nii Eesti kui ka Soome meediat. Meediatarbimist mõjutab haridus, amet ning samuti kodune suhtluskeel. Kõik viis kõrgharidusega intervjuueeritavat jälgivad igapäevaselt soomekeelseid telekanaleid (vt joonis 4). Kõige rohkem jälgitakse Soome rahvusringhäälingu telekanalit Yle. Vähem jälgitakse teisi Soome vabalevis olevaid telekanaleid (nt Nelonen, MTV3, LivTV jt). Oluliseks meediakanaliks on ka soomekeelsed uudisteportaalid ning eestikeelsed uudisteportaalid, mida jälgivad neli kõrgharitud informanti viiest igapäevaselt. Üks kõrgharidusega vastanu jälgib Eesti meediat pisteliselt (harva, kuid põhjalikult, peamiselt ERR-i). Kõrgharitud seas on vähemtähtis eesti- ja soomekeelsete ajakirjade lugemine. Põhi- ja keskharidusega informandid jälgivad kõige rohkem eestikeelseid uudisteportaale, Soome paberlehtede väljaandeid ning kuulavad soomekeelset raadiot. Vähemtähtsaks meediakanaliks on soomekeelsed uudisteportaalid ning eestikeelsed ajakirjad, mida ei jälgi ükski põhi- ja keskharidusega informant.

Kõrgharitud intervjuueeritavad tarbivad rohkem suurt meediat kui põhi- ja keskharidusega intervjuueeritavad ning eelistavad jälgida pigem soomekeelseid meediakanaleid. Soomekeelseid uudiseid vaadatakse peamiselt televiisorist ning *online*'st, põhi- ja keskharidusega informandid aga eelistavad paberlehtede väljaandeid. Seitse informanti jälgib Eesti uudiseid peamiselt *online*'st, kõige rohkem nimetati Postimeest ja Delfit. Eesti- ja soomekeelset raadiot kuulatakse kas autos või tööd tehes pigem taustana. Eestikeelsetest raadiotest mainiti Vikerraadiot, Skyplus'i, FinEst fm-i ning Soome raadiotest Yle erinevaid raadiokanaleid ning raadio Aalto't ja Pois'i.

Joonis 4. Igapäevane meediakasutus hariduse järgi.

Enamik informante elab Helsingi ja Espoo piirkonnas. Autor küsis informantidelt, kas ja kui palju nad jälgivad kohalikke uudiseid. Autor küsis, kas intervjueeritavad on kursis enamikule vastanutest geograafiliselt lähedase uudisega „Käräjäoikeus vangitsi Tapanilan raiskaustapauksen epäillyt” (Helsingin Sanomat 2015), mis räägib sellest, et viis noort välismaa taustaga poissi vanuses 15-18 eluaastat vägistasiid Tapanilas ühe noore Soome tüdruku. Enamik vastanutest mainis, et nad on sellest sündmusest teadlikud suure meedia (paberlehtede väljaanded, *online*-meedia) vahendusel. N_26_1a nägi uudist esimesena Facebook’is, kuid tema jaoks ei olnud see piisavalt usaldusväärne allikas ning ta luges Metro lehest infot juurde. N_26_1a jaoks oli see uudis geograafiliselt kõige lähemal, sest sündmus leidis aset tema kodu lähedal ning seetõttu oli uudis eriliselt oluline.

N_26_1a: “Jaa, see lõi mul sinna Facebookis ette ja siis mul oligi nii, et ah, mõttetu vaata. Siis ma läksin e: siis ma läksingi rongi peale ja siis mul ema helistas mulle, et kuule tead, selline lugu. Ma ütlesin, et emps, ma tean seda jah, et see oli seal FinEstis eksju, ja siis, siis ma läksin (.) võtsin selle Metro lehe ja lugesin sealt lisaks. Metro lehte ma usaldan nagu, ma seda FinEst, mul ei olnud algul nagu mingit tunnet vaata, et mis siin ikka, mingi mõttetu,

nagu nii juurde pandud teksti mida iganes.”, “Lugesin Metro lehe ära ja sama lugu. Siis ma mõtlesin, et täitsa lõpp, et siin samas. Siis ma hullult mõtlesin, et ma ju olin samal ajal väljas ja jooksin tuppa enne seda veidikene ja ma just käin seal rongi jaama juurest jooksmas veel, seal on park ja... hästi ilus koht ja kõik inimesed liiguvad seal, et sa ei ole üksinda seal”.

Lisaks küsis autor intervjuueeritavatelt, kas uudis “Tallinn-Rapla maanteel sai avariis kolm inimest viga” (Postimees.ee, 11.03.2015) on nende jaoks uudisväärtuslik ning kuivõrd intervjuueeritavad jälgivad üldist uudisvoogu. Enamik intervjuueeritavaid mainis, et sellised artiklid ei ole nende jaoks nõ uudised ning tihtipeale internetist lugedes neid ei avata. Põhjuseks toodi mitmel korral, et pigem ei taheta lugeda negatiivse sisuga uudiseid. Samuti mängib rolli see, et uudis on geograafiliselt kaugel ning ei ole kohalik uudis.

Näiteks N_36_1,5a jaoks ei ole sarnase sisuga artiklid uudisväärtuslikud. **N_36_1,5a** *“Ei ole nagu sellesuhtes nagu uudis jah, et kui on rohkem kajastatud seal mingisugune, ma ei oska öelda, lihtsalt kui on nagu mingi õnnetus või või mis iganes, et et noh, ma võtan nagu mingil määral seda nagu elust enesest. No kui see lennuk alla kukub seal, see oli nagu minu jaoks uudis.”*

Kümnest informandist kaks jälgivad sellesisulisi uudiseid. Neid uudiseid jälgitakse veendumaks, et õnnetusse pole sattunud ühtegi tuttavat.

N_26_1a: *“Need õnnetused on mulle nagu (.) see on mul vist juba eriala värk, et ma tahan vaadata, et mis jne. Kuna Eesti on nii väike, nüüd ma olen seda siin Soomes olles aru saanud, siis ma kardan esimese asjana, et jumala eest mõni tuttav ei oleks. Ja kuna, kui bussiga näiteks. Mu isa on bussijuht, sõidab üle Eesti, Saaremaale ja Narva jne, siis ma ikka vaatan ja külmavärinad tulevad ikka peale kui ma sellist asja näen, et oma Eestis toimuvad. Need on nagu just sellised põhi uudised, mida ma vaatangi. Ikka loen, et just nagu mõnda tuttavat ei oleks seal. Seda ma kardan kõige rohkem.”*

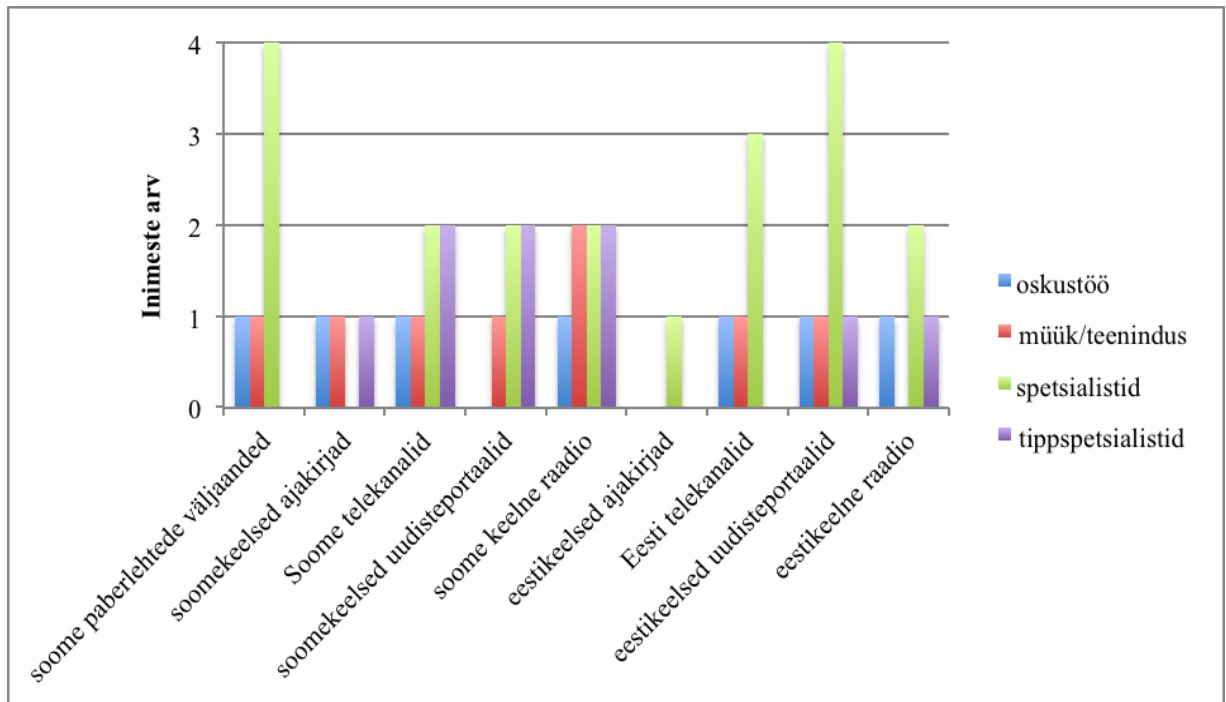
Intervjuueeritavad mainisid, et üldjuhul ollakse pigem kursis Soome ja Eesti üleriigiliste uudistega ning kohalike uudiste jälgimine on teisejärguline. Oluliseks peetakse ka välispoliitiliste uudiste jälgimist. Näiteks on kõik intervjuueeritavad kursis Ukraina sõjaga. Siinjuures mainisid intervjuueeritavad, et tihtilugu loetakse Ukrainas toimuva kohta uudiseid nii Eesti kui ka Soome meediast. Lisaks mainiti, et Eesti meedia kajastab Ukrainas toimuva kohta asju konkreetsemalt ja selgemalt. Näiteks N_30_8a ütles, et tema loeb mõlema riigi

meediast uudiseid Ukraina kohta ning lisaks otsib juurde informatsiooni tema jaoks usaldusväärsematest allikatest.

N_30_8a: *”Ma loen Eesti ja Soome meediat vähemalt mõlemat. Võibolla nüüd just, Ukraina teema kohta on ka Soome meedia läinud vabamaks ja otsekohesemaks, aga alguses mulle tundus, et ma ei usalda seda, mida Soome meedis räägitakse. Et see on liiga roosa ja et, et Eests nagu öeldakse otsemalt. E: ja: ma loen küll veel ütleme inglise keelset BBCd, The Guardian’i arvamuskirjutajaid loen tihti, e: siis ma jälgin ka president Ilvese Twitterit, nii palju kui ma nüüd üldse Twitterit jälgin jaa jaa, aga noh, teema Twitter tuleb ka Facebooki’i, et sellel ei ole nagu vahet. Et teema vihjab ka tihtipeale mingisugustele analüütilistele arvamuskirjutajatele. Et üks keda ma veel Twitteris jälgin on näiteks Kadri Liik, et teema siis ka viitab igasugustele poliitika analüüsijatele ja sellistele, et et siis nende viidete kaudu siis loen loen ka välismaa meedia kaudu. Aga selle Ukraina küsimusega mulle lõpp-kokkuvõttes tundub, et mu üks probleem on see, et ma ei, ma ei oska vene keelt ja ma ei või lugeda venekeelset meediat ja see info, ega ega ma väga ei usalda ühtegi: ükski allikas ei ole selline, et nii, see on nüüd täpselt see õige, et ma võib-olla üritangi seda pilti ise kokku panna.”*

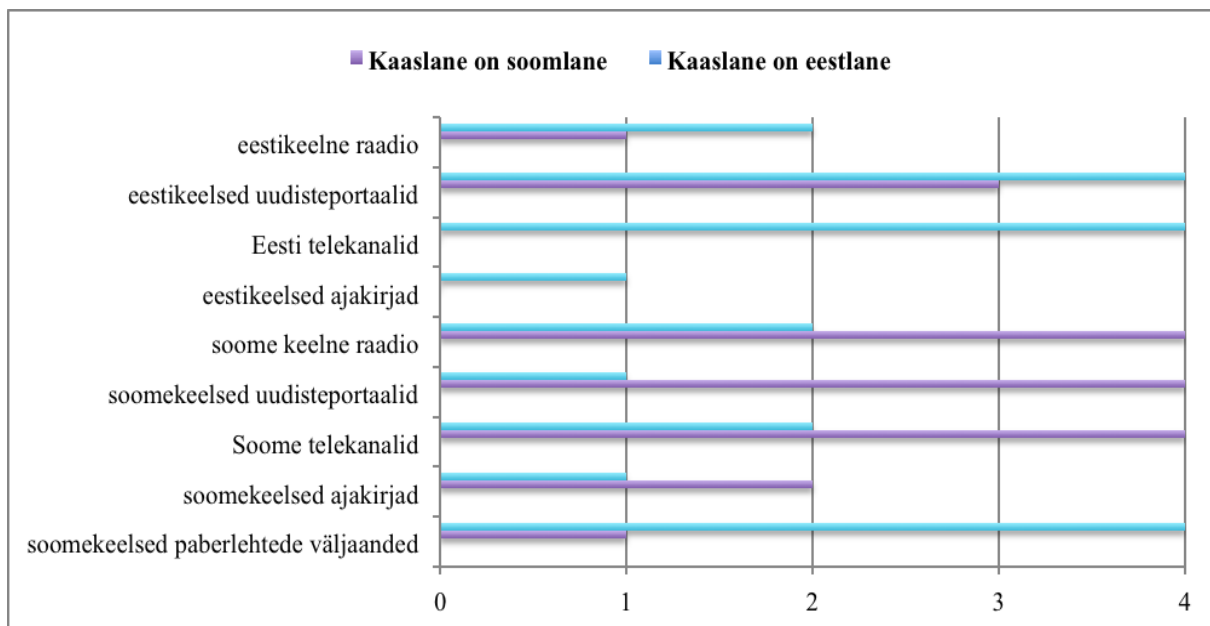
Lisaks haridusele mõjutab igapäevast meediatarbimist ka amet. Näiteks ei pruugi ehitaja päeva jooksul meediaga sama palju kokku puutuda, kui mõni spetsialist, kes töötab arvutiga. Selgub, et kõik neli spetsialistina töötavat informanti loevad soomekeelseid paberlehti (vt joonis nr 5) ja jälgivad eestikeelseid uudisteportale. Seevastu tippspetsialistid ei loe igapäevaselt soomekeelseid paberlehti üldse. Oskustöölised jälgib üks intervjuueeritav nii Soome kui ka Eesti meediat. Teine oskustöeline (M_22_9a) ei jälgi teadlikult üldse Eesti meediat ning Soome meediat loeb ainult Metro lehte. Küll aga loeb ta mõnikord neid Eesti uudiseid, mida Facebook’i sõbrad on jaganud ning mis jõuavad ka M_22_9a uudisvoogu. Küünitehnikuna töötav N_36_1,5a ja juuksurina töötav N_32_8a mainisid mõlemad, et Soome uudistega on nad kursis suuresti tänu klientidele, kellega suheldes arutatakse päevakajalisi teemasid.

N_32_8a *“No eks ma ikka olen suht hyvin, või see, hyvin jah, no muidugi hyvin... suht hästi olen kursis, sest kui mul on see klienditeenindaja töö ja siis seal hommikust õhtuni ja siis kui seal siis tuleb inimesi, kliente igasuguseid, et eks ütleme mul jooksevad sealt ka need uudised läbi juba töö kaudu”.*

Joonis nr 5. Igapäevane meediatarbimine ametite kaupa

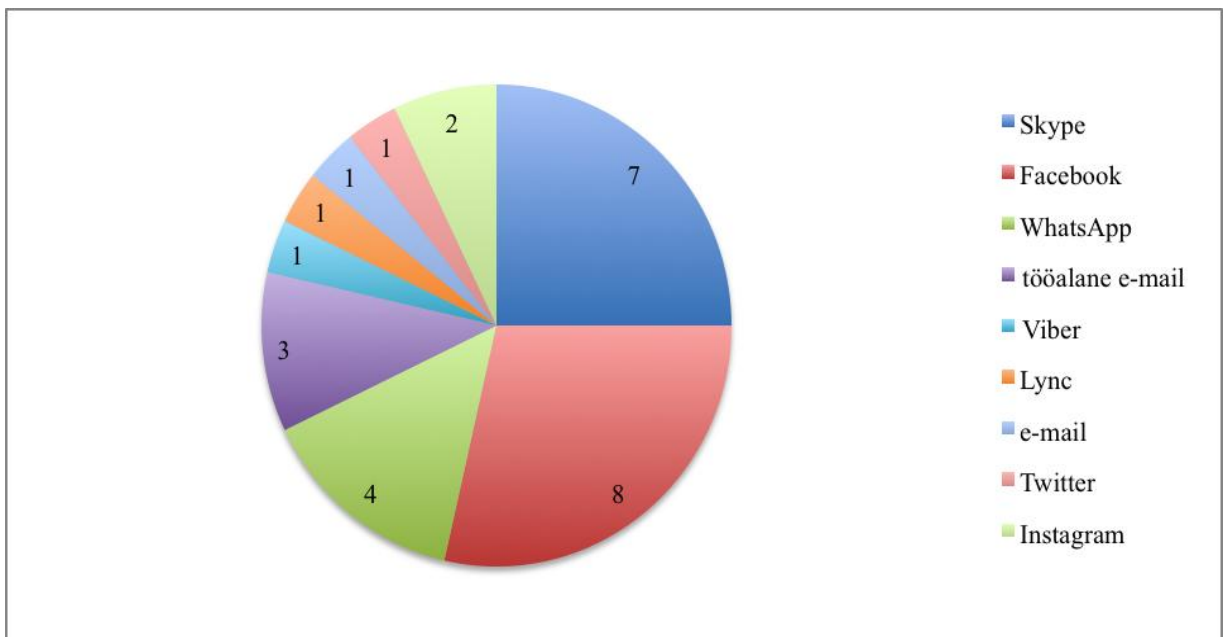
Igapäevast meediatarbimist mõjutab ka kodune keel ning see, kas kaaslane on eestlane või soomlane. Kuuel intervjueeritaval on eestlasest kaaslane, viis neist elavad elukaaslasega koos Soomes ning ühe kaaslane on Eestis. Neljal intervjueeritaval on soomlasest elukaaslane. Selgub, et need intervjueeritavad, kelle kaaslane on soomlane, jälgivad rohkem soomekeelseid kanaleid nagu nt soomekeelset raadiot, Soome telekanaleid ja Soome *online*-uudisteportaale (vt joonis nr 6). Seevastu eestikeelseid telekanaleid ei vaadata üldse. Uudiseid Eesti kohta loetakse peamiselt *online*-uudisteportaalidest. Need intervjueeritavad, kelle kaaslased on eestlased, jälgivad kõige rohkem eestikeelseid uudisteportaale, Eesti telekanaleid ning loevad soomekeelseid paberlehtede väljaandeid.

Joonis nr 6. Igapäevane meediakasutus kodusest keelest lähtuvalt

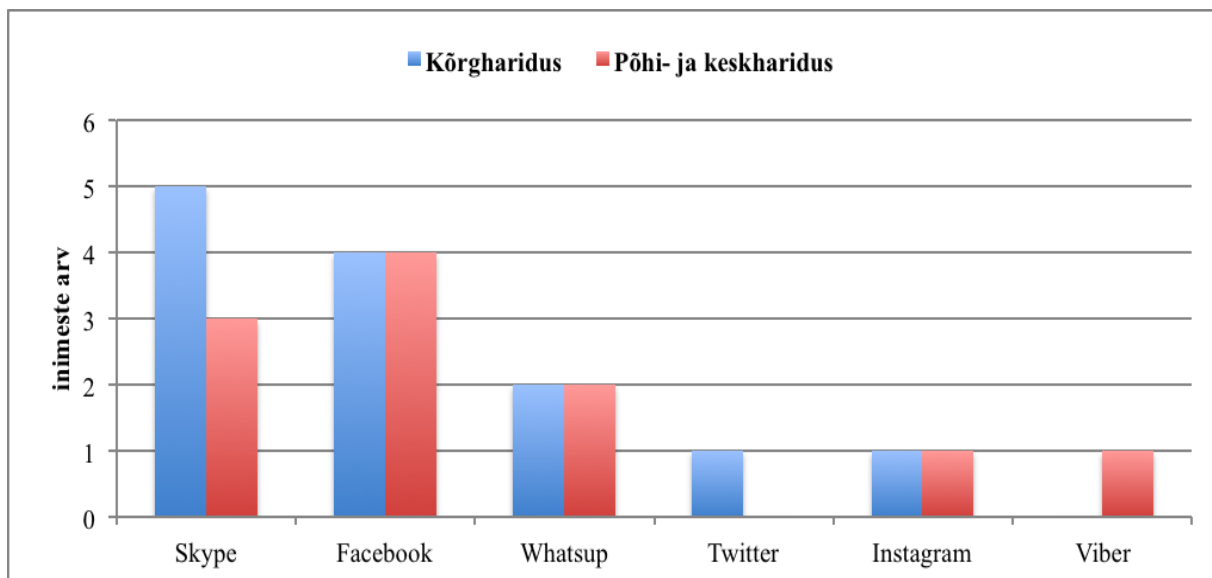
Kaheksa intervjueritavat kümnest jälgib igapäevaselt lisaks Soome meediale ka Eesti meediat. Intervjueritavate hinnangul ei ole Eesti meedia jälgimine takistanud Soome igapäevaellu paremini sisseelamist, vastupidi – enamike vastanute jaoks on Eesti meedial väga oluline roll kohanemisel. Näiteks N_36_1,5a hinnangul on Eesti meedia jälgimine suuresti leevendanud võõrsiloleku tunnet. **N_36_1,5a:** “*Oeh. No ütleme kohaneda siin, ma ei oskagi öelda, kas meedia, no ütleme niimoodi, et e: eesti kanalid ja see Faceookis nii-öelda perega suhtlemine aitab nagu nii-öelda leevendada seda võõrsile minekut, et sa oled ikka justkui mingil määral oled Eestis kodus*”.

Suhtlemiseks Soomes elavate tuttavatega, teiste Soomes elavate eestlastega ning kodumaale jäänutega kasutatakse väikest meediat ehk personaalset meediat. Peamiselt kasutatakse suhtlemiseks Facebook’i (vt joonis nr 7). Kaks intervjueritavat ei suhtle igapäevaselt teiste Soomes elavate eestlastega. Kaheksa intervjueritavat suhtlevad teiste Soomes elavate eestlastega igapäevaselt peamiselt Facebook’i vahendusel. Soomlastega suhtlemiseks kasutatakse samuti kõige rohkem Facebook’i ning lisaks uusmeediakanalit WhatsApp. Suhtlemaks Eestis elavate lähedastega (vanematega jt lähisugulastega) kasutatakse Skype’i ning sõprade-tuttavatega suhtlemiseks Facebook’i.

Joonis nr 7. Personaalse meedia kasutus igapäevasel suhtlusel

Kõik intervjueritavad kasutavad igapäevases suhtluses vähemal või rohkemal määral mõnda väikese meedia kanalit (vt joonis 8). Skype'i konto on üheksal intervjueritaval kümnest, aktiivselt kasutab seda aga seitse inimest. Intervjueritavad mainisid, et igapäevasel suhtlusel kasutatakse kõige rohkem Facebook'i. Oluliseks uusmeediakanaliks kodumaal elavate lähedastega suhtlemisel on Skype. Kõrgharitud intervjueritavate seast kasutab viis intervjueritavat igapäevasel suhtlusel kõige rohkem Skype'i. Teiseks oluliseks suhtluskanaliks on Facebook, mida kasutab neli kõrgharidusega intervjueritavat viiest. Olulisimaks suhtluskanaliks põhi- ja keskhariidusega intervjueritavate seas on Facebook, mida kasutab neli intervjueritavat viiest. Suhtlemaks Soomes elavate tuttavatega kasutatakse WhatsApp'i ning vähem teisi personaalseid meediakanaleid.

Joonis 8. Meediakanalite kasutus igapäevasel suhtlusel hariduse järgi

4.2 Igapäevased meediapraktikad

Enamik intervjueeritavaid püüavad jälgida mõlema riigi meediat ning olla kursis nii Eesti kui ka Soome riigi peamiste sündmustega. Vastanud, kes kasutavad Facebook'i, mainisid, et kui nad muidu Eesti uudiseid ei jälgiks, siis satuvad nad neid lugema/vaatama juhul, kui keegi nende sõpradest/tuttavatest on mõnda uudist Facebook'is jaganud ning seeläbi on info jõudnud ka nende uudistevoogu. **N_36_1,5a:** *“Midagi konkreetset ei ole, et läheksin iga päev vaatama, aga kui Facebookis näiteks jagatakse seal seinale midagi, näiteks poliitilised mingisugused sellised nagu pildid või klipid või pealkirjad või ajaleht on mingi uudise avaldanud, et siis ma lähen klikin sinna peale, siis lähen loen, noh, kui on midagi sellist huvitavat e: mis mulle meeldib”.*

Kaheksa intervjueeritavat kümnest konstateeris, et meedia on aidanud Soome igapäevaellu paremini sisse elada. Oluliseks peeti igapäevase praktilise info otsimist meediast (peamiselt googeldamine – näiteks busse- ja rongiaegade vaatamine jms igapäevase eluga seotud info otsimine).

N_36_1,5a on liitunud Eesti keelse kogudustööga Helsingis, kus ta tegeleb noorsootööga. Kõik kaheksa intervjueeritavat kümnest (sh N_36_1,5a), kes kasutavad Facebook'i on liitunud ka hargmaiste gruppidega Facebook'is nagu nt “FinEst - eestlased Soomes”, “Eestlased Espoos” jne, kuhu on koondunud Soomes elavad ja töötavad eestlased. Näiteks

M_22_8a, kes ei jälgi teadlikult mitte ühtegi Eesti meediakanalit, on liitunud Facebook'is kümne erineva eestlastele mõeldud Facebook'i grupiga.

M_22_8a: *"no siuke asi on nagu Soomes elavad eestlased, lambist, FinEst - Eestlased Soomes, mis on kõige kuulsam, kakstuhat kaheksasa... kakskümmend kaheksa tuhat liiget, siis on lampi eestlased Soomes hüüumärgiga, kakstuhat midagi liiget, siis on FinEst firma portaal on olemas kolmetuhande liikmega. Mingi tuhande kuuesaja liikmega järgmine eestlased Soomes leidub kaks, ja siis siin on Helsingi Espoo eestlased, see väike seltskond, pea kaheksasada liiget. Siis on osta-müü-vaheta teemad ja jälle mingi töö Soomes."*

Informandid mainisid, et need grupid on aidanud neil paremini Soome ühiskonnas toime tulla. Peamiselt kasutavad nad gruppe vahetu informatsiooni (inimeselt-inimesele) saamiseks. N_26_1a hinnangul on eestlastele mõeldud Facebook'i grupid väga kasulikud – nendest gruppidest leiab peaaegu igale küsimusele vastuse.

N_26_1a: *"Jaa, täpselt samamoodi need erinevad: Eesti naised Soomes, eestlased Soomes, seal on hästi palju erinevaid gruppe, aga ma olen saanud ka väga palju negatiivset sealt", "Aga õnneks nüüd ma leidsin ühe uue grupi "Viro naiskade jutunurk" see on kinnine grupp, et ainult naised võetakse vastu ja õnneks seal on kõik mega mega toredad ja sõbralikud. Olgu su küsimus ükskõik kui loll, vastatakse väga hästi. Ma olen kõigile sõbrannadele seda soovitanud".*

Ka N_36_1,5a hinnangul on Facebook'i grupid väga kasulikud ning pea iga teema kohta on olemas grupp, kust saab vajalikku informatsiooni.

N_36_1,5a *"Oeh, näiteks e: kuidas siin KELAs asju ajada või et noh, kõik inimesed on korra nagu juba selle tee läbi teinud ja tead siis nendes gruppides, üks see "Viro naiskade jutunurk", sealt tuleb hästi palju infot, ükskõik mis teema Sind huvitab, paned postituse ja kõik jagavad seal oma arvamusi või kogemusi või kes mis on läbi teinud. Need küll on erinevad, igal inimesel on see läbitud etapp olnud erinev, aga sealt on saadud seda, et mis sind võib ees oodata kui mingisuguste asjade kohta minna ja nagu teha ja üldse see poliisi minek ja kuidas Soome registreerida ja millised hüved või toed on üldse võimalik saada ja, ja kuidas lapsi lasteaeda registreerida ja mis peab kooli jaoks olemas olema, noh. Täiesti selliseid igapäeva küsimusi, sest seal on väga, väga palju, tohutult palju on inimesi seal grupis ja üldse neid Soome eestlasi. Et et oleneb mis valdkonda Sind huvitab, on Eesti*

ettevõtjad Soomes eraldi grupp ja siis on lastega üritused ja mida iganes Sa tahad ja sinna paned oma küsimuse ja saad vastuse.”

Mõne intervjuueeritava hinnangul oli nendest gruppidest eeskätt kasu siis, kui oli vaja teha sissekirjutus ning taotleda Soome isikukood. Intervjuueeritavate sõnul ei teadnud nad alguses, kuidas ja mis järjekorras tuleb erinevates ametiasutustes käia. Vajaliku info leidsid nad internetist ja Soomes elavatele eestlastele mõeldud Facebook’i gruppidest.

Näiteks M_28_4a sõnul on meediast leitud informatsioon aidanud tal Soome igapäevaellu paremini sisse elada. **M_28_4a:** *“jaa, loomulikult, et ma ei teadnud alguses, kuidas need süsteemid siin käivad, et e: ikka sa pead uurima, mis moodi või mis järjekorras kasvõi nendes asutustes käia ja (.) kuna ja kus ja, et loomulikult sellest on palju abi, et ise ei oskaks kuskilt alustadagi.”*

Ka N_22_1a sõnul on Facebook’i grupid, nt “Eestlased Espoos” ja “Eesti naised Soomes” tulnud kasuks näiteks maksuametiga seonduvates küsimustes.

N_22_1a: *“e: no: ikka kui on mingisugused ala no: maksuameti või mis iganes sellised probleemid, seal on nii palju selliseid eestlasi, kes on juba pikemalt olnud, et kui midagi on segaseks jäänud või soovid Soome e:, midagi teada veel kuidas mida Soomes saab jne, et siis need, sellesuhtes on need grupid alati väga head olnud.”*

Kõige suurem soomlastest suhtevõrgustik on informantidel, kelle kaaslased on soomlased. Sel juhul suheldakse ka kaaslase sugulaste, sõprade ja tuttavatega. Näiteks N_32_8a suhtleb enda mehe perega – laste vanaemaga, mehe vendadega ja teiste sugulastega. N_32_8a hinnangul mõjutaski Soome kolimise otsust ka see, et üks pool suguvõsast elab Soomes. Intervjuueeritavad mainisid, et Soomes olles on suhtlusvõrgustik laienenud, kuid samas Eestis olev suhtlusvõrgustik on pigem kahanenud. Suhtlusvõrgustikud on peamiselt laienenud töö ja õpingute käigus.

Enamiku vastanute soome keele oskus on enda hinnangul kas heal või väga heal tasemel (vt joonis nr 9). Viiel intervjuueeritaval kümnest on iseseisev keelekasutus (B1, B2), st et nende keeleoskus on heal tasemel. Takistusi võib ette tulla nt juriidilise info lugemisel. Neljal intervjuueeritaval on kompetentne keelekasutus (C1, C2), mis tähendab, et nende keeleoskus on väga heal tasemel. Ühe intervjuueeritava keeleoskus on elementaarne (A1, A2). Kõikide

intervjueeritavate hinnangul on meedia tulnud kasuks keeleõppel. Näiteks M_22_9a hinnangul on keeleõppele kasuks tulnud soome keelsete programmide jälgimine televiisorist.

M_22_9a “kui sa hakkad telekat jälgima nii pingsalt koguaeg vaata, mis ma alguses tegin, siis sealt tuleb päris palju, kui loed neid subtiitreid sealt. Ja kohe hakkasin põhimõtteliselt inimestega ka suhtlema, nii palju kui ma kooli läksin ja siis nagu Facebooki teel ja kõik siukesed asjad, mis need on kõik [] kohe räägid kõik soome keeles”

Ka N_32_8a hinnangul on Soome meedia jälgimine keeleõppele väga palju kaasa aidanud.

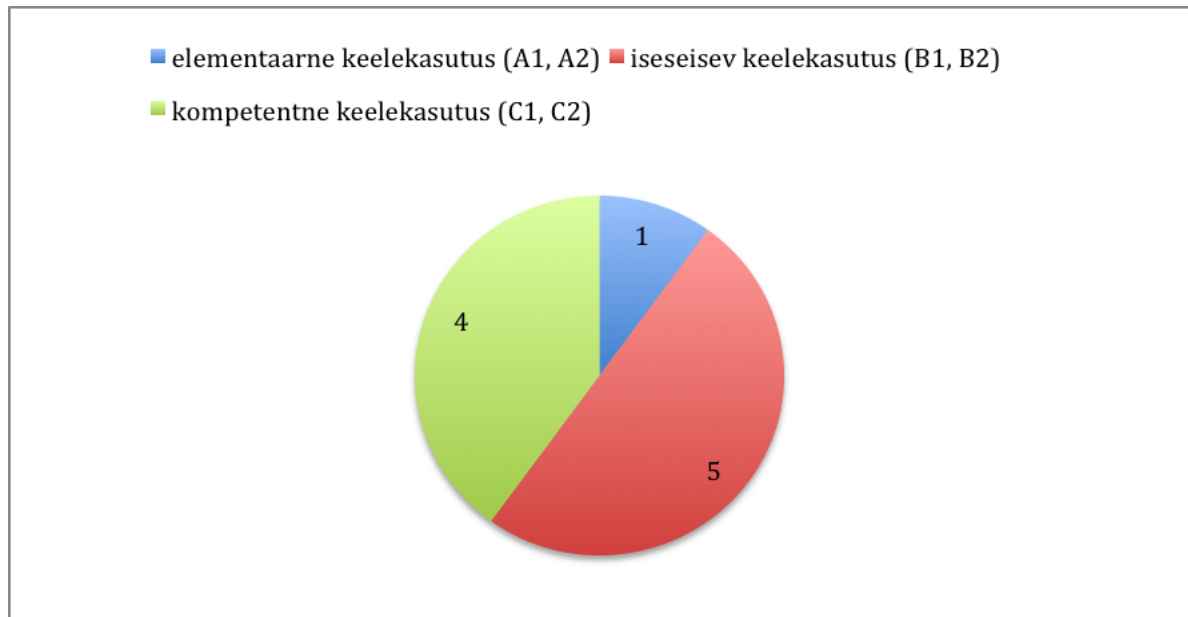
N_32_8a: “ja siis see just, et see lehtede lugemine, alguses ma just mäletan, ma mõtlesin, et kui kohutav see esimesed need lugemised on, et ma ei saa mitte midagi aru, närvid läksid täitsa läbi. Aga niimoodi vaikselt, siis jälle küsisin, et mis see tähendab ja mis too tähendab ja et tohutult palju abiks on olnud see.”

Soome meedia jälgimine aitab keeleoskust arendada. Eesti meedia jälgimine võib aga soome keele õppimist takistada. Näiteks mainis N_36_1,5a, kelle igapäevane kodune suhtluskeel ja teine keel on eesti keel, et Eesti meedia jälgimine on tal mõneti takistanud soome keele õppimist.

N_36_1,5a: Jaa, jaa me mõlemad abikaasaga oleme seda, seda nagu tundnud ja teineteisele nagu tunnistanud, et me peaks vähem eesti keelt kodus nagu laskma ka taustaks või kuskil kõrval käia. Et meil sellist täielikku vaikust majas ei ole. Alati käib telekas taustaks, et e: see on küll nagu pigem takistanud sellist nagu soome keelde sisse elamist. Aga samas, e: ma ei tea. Mulle meeldib noh, meile mõlemale meeldib see Eesti keel ja lastega me nagunii suhtleme eesti keeles ja nad ei tahagi, et me kodus soome keelt õpime või harjutame, kuigi koolis kästakse kodus ka soome keeles suhelda”.

Lisaks selgus, et kaheksa intervjueeritavat, kes valdavad soome keelt heal või väga heal tasemel, tulevad Soome ühiskonnas hästi toime ning neil on soomlastega olnud pigem positiivsed kokkupuuted. N_36_1,5a kelle soome keele oskus on algtasemel tunneb aga end pigem eraldatuna. Tema hinnangul eestlased soomlastele ei meeldi ning neid ei sallita.

N_36_1,5a: “Ma tean, et ega soomlased väga eestlasi ei sallii siin jaja, üldse neid pruunlasi ka väga ei sallita, et et või noh, et noh see on muidugi reegel, et alati, et kõik ei ole sellised. Aga noh, enamus, ikka kuuled, see negatiivne reklaam või see ütlus nagu levib rohkem kui positiivne pool, et ega jah, ega nad väga ei ei seedi neid eestlasi soomlased”.

Joonis nr 9. Intervjueeritavate keeleoskus

Kaheksa intervjueeritavat kümnest suhtlevad teiste Soomes elavate eestlastega igapäevaselt eraelus (lähisuhted, perekond). Näiteks N_22_1a suhtleb igapäevaselt Soomes elava ema ja poiss-sõbraga, N_36_1,5a suhtleb igapäevaselt oma mehe, laste, vendade ja harvem teiste Soomes elavate tuttavate eestlastega. M_28_8a suhtleb vabal ajal pigem eestlastega, enda sõnul ta soomlastega väga läbi ei käi ning M_28_4a suhtleb peamiselt nende eestlastega, kes on seotud tema erialaga.

M_28_4a: *“eks neid on väga palju (.) aga: sellist (.) üks ringkond kellega ma suhtlen, on laevaehitajad, kes on siia tulnud õppima ja siia tööle jäänud. Üks, neid on üks, heal päeval võib-olla 8-10 tükki aga noh, 4-5 tükki on selline kindel seltskond. Ja siis mõned sõbrad veel väljastpoolt, aga väga: (.) suurt ringi ei ole kellega suhtlen.”*

Kaks intervjueeritavat ei suhtle peaaegu üldse teiste Soomes elavate eestlastega. N_30_8a tunneb Soomes vaid ühte eestlasest sõbrannat, kellega ta suhtleb aeg-ajalt. N_32_8a suhtleb samuti mõne üksiku eestlasega, kuid enda sõnul hoiab ta varasemate ebameeldivate kogemuste tõttu eestlastest pigem eemale.

N_32_8a:” e: see on, e: ma ei tea, see on lihtsalt selline tunne, et kui ma poes kuskil näen ja, see on, see on.. kuigi ma olen hästi palju head nendest kuulnud, et nad on hästi toredad ja head töötajad ja kõik, aga... tegelikult, kui me algusaastatel siia kolisime, siis oli nagu eestlaste kokkutulek oli kuskil kohas, ma ei mäleta kus kohas see oli, kas see oli Valgekoskel või kus see oli, ja ma sain täitsa šoki seal. Me olime jõudnud vist pool tundi olla ja siis seal oli selline tüüpiline kaklus ja.. ja ma ei tea, ja siis mingid tüüpilised sellised ehitus, no ma ei saa öelda nüüd halvasti ehitusmeeste kohta, või aga sellised just et nagu, see oli kohutav, mis inimklass seal oli. Mul oli nii häbi vaadata, ja see pool tundi... kolmveerand tundi ma vist pidasin vastu ja siis ma läksin ruttu minema. Siis ma mõtlesin, et ei, ma hoian neist eemale lihtsalt. Ma ei saa öelda, et ma tean, et on tuttava-tuttavaid väga toredaid inimesi, aga kui ma olen nii palju oma pereeluga seotud, et tegelikult mul ei ole aegagi. Mul ei ole viitsimist.”

Soomes elavate lähedaste, tuttavate ja sõpradega suhtlemiseks kasutatakse personaalsetest meediakanalitest peamiselt *Facebook*’i. Kõik intervjueritavad mainisid, et tegelikult suheldakse Soomes elavate eestlastest sõprade ja tuttavatega pigem harva, näiteks mõnel nädalavahetusel. N_22_1a nentis, et tihtilugu ei ole aega suhtlemiseks teiste Soomes elavate eestlastega.

N_22_1a:”ma tean inimesi, kes elavad Soomes, kes on eestlased, kuid, kuid kui tõde on see, et me ei suhtle nii palju tegelikult. Et see on väga harv juhus, kui me kirjutame või helistame üksteisele noh kas internetis või niimoodi. Et e: pigem ikka, kuna ma töötan Soome inimestega, siis enamuse minu suhtlemine käib soomlastega.”

Kui N_22_1a ei puutu tööl olles kokku teiste eestlastega, siis mõned intervjueritavad suhtlevad kaasmaalastega tööl igapäevaselt.

M_28_8a: “No igapäevaselt, tööalaselt ja (.) töömaal on meil üpris palju eestlasi, et soomlastega lihtsalt, et kui on vaja siis suhtlen (.) muidu ikka eestlastega”.

Intervjuu käigus palus autor intervjueritavatel kommenteerida helisalvestist “Šokeeriv verbaalne vägivald: kuula, kuidas Soome klient sõimab Eesti taksojuhti” (Õhtuleht 2014). Helisalvestisest on kuulda, kuidas joores soomlane solvab eestlasest taksojuhti ning diskrimineerib teda rahvuse pärast. Autor küsis intervjueritavalt, kas nad on kursis selle

uudisega. Enamik intervjueeritavatest oli sellest teadlik, peamiselt kuuldi helisalvestist Facebook'i vahendusel. Lisaks uuris autor, kas neil on Soomes elades tulnud ette olukordi, kus neid on rahvuse pärast diskrimineeritud. Enamik intervjueeritavatest vastas, et neil on soomlastega olnud pigem positiivsed kokkupuuted ning neid ei ole diskrimineeritud. N_30_8a:" *Just viimane näide selle kohta oli nüüd see Helsingin Sanomate korraldatud õnnetu küsitlus, et et on vaja siis seda: eestlastele seda pilkanime, et sellega seda, mulle jäi see nii meelde, kuna see on nii värske asi ja siis ma olin juba leppinud kokku selle intervjuu Sinuga, aga siis sellega näiteks minu enda kogemus oli nagu vastupidine, et lugesin kõigepealt seda uudist, keegi Facebookis linkis, et nii et selline asi on, see oli vist Est of Fin leheküljel [mhm], ja mul ei olnud aega, et vaatasin, et mingi imelik jama. Ja siis minu Soome sõbrad hakkasid saatma mulle sõnumeid, et me vabandame nagu soomlaste eest ja meil on väga kahju ja meie nii ei arva ja et siis võetigi see varsti maha."*

Kui enamiku intervjueeritavate hinnangul suhtuvad soomlased eestlastesse hästi ning Soome meedias kirjutatakse Soomes elavatest eestlastest pigem neutraalselt, siis Eesti meedias kirjutatu on pigem negatiivse alatooniga. N_30_8a:" *Mulle tundub, et üritatakse probleeme võimendada, et üritatakse eestlastest teha kas pigem kalevipojad, kes magavad laeva põrandal, jaa jaa või halb on kõik või siis just nagu kuidagi üritatakse võib-olla, võib-olla see on vale nägemus, aga mulle tundub, et vägisi üritatakse teha sellist vastasseisu, kas siis eestlaste ja Soome kolinud eestlaste vahel, noh näiteks see, et mingd mugavuspagulased jaa, jne või näiteks just nimelt tuua välja see, et soomlased suhtuvad halvasti nendesse Soomes elavatesse eestlastesse ja siis Eesti meedias kuidagi tuua esile seda."*

Tänapäeval on võimalik Eesti valimistel osaleda elektrooniliselt hääletades (e-hääletamine), mis tähendab kaughääletamist interneti teel. Elektroonilist hääletamist on Eestis läbi viidud alates 2005. aastast (Vabariigi valimiskomisjon 2015). E-hääletada on võimalik näiteks ID-kaardi abil kasutades internetiühendusega arvutit, digi-ID abil ning mobiil-ID abil (Üksnes mobiiltelefoniga valimistel hääletada ei ole võimalik, selleks läheb vaja ka internetiühendusega arvutit. Mobiil-ID abil saab isikut tuvastada ja digitaalallkirja anda) (Vabariigi valimiskomisjon 2015). E-hääletamise võimalust kasutas 2015. aasta riigikogu valimistel viis intervjueeritavat kümnest. Viiest hääletanust kolm informanti on kõrgharidusega ning kaks keskharidusega. Kolm informanti (kaks tippspetsialisti

kõrgharidusega, üks spetsialist keskharidusega) töid välja, et hääletamine on kodaniku kohus ning hääleõigusega kaasneb ka kohustus seda kasutada.

Näiteks N_38_3a mainis, et valimistel osalemine on ainukene koht, kus on võimalik enda arvamust avaldada.

N_38_3a: *“Jaa, jaa. Osaletsin. See on selline kodanikukohustus, mida tuleb täita, ma ei ole Soome kodakondsusega, ma olen Eesti kodakondsusega. Ma olen alati osalenud valimistel.”, Loomulikult, see on ainus koht, kus sa saad ennast väljendada ja üleüldse eestlased võiksid olla aktiivsemad”.*

Kaks valimistel osalejat (kaks spetsialisti, üks neist kõrg- ja teine keskharidusega) hääletasid muudel põhjustel. Näiteks M_28_4a mainis, et ta ei ole aktiivne hääletaja, küll aga tahtis ta proovida e-hääletamist.

M_28_4a: *“e: ma valisin selle pärast, et ma proovisin seda e-hääletamist, et muidu ma ei ole küll väga suur valija olnud.”, “ma lihtsalt sain seda e-hääletamist proovida, et see oli minu jaoks uus”.*

N_36_1,5 a sõnul ei huvita teda Eesti poliitikas toimuv, küll aga hääletas ta selle pärast, et Reformierakonnale nõ “ära teha”. **N_36_1,5a:** *No tegelikult ei pea üldse oluliseks. Aga kuna mu abikaasa tahtis lihtsalt nii-öelda “ära panna” siis Reformikatele, siis ma andsin oma hääle, et võib ka vabalt kasutada sinna kuhu tahad. Et tegelikult noh, ma tean, et peab hääletama, kui häält ei anna, siis ära nurise, sest sa ei ole oma häält andnud, aga aga, isiklik arvamus on, et vahet ei ole mida inimesed teevad, riik teeb ikka seda, mida ta ise tahab. Et seal krutitakse neid nuppe ikka nii nagu omale kasulik on, et, et vahet ei ole kelle poolt hääletad, et mu abikaasa armastab öelda, et mitte essugi pole muutunud”.*

Viis intervjuueeritavat (üks põhi-, kaks kesk- ja kaks kõrgharidusega) ei osalenud riigikogu valimistel. Põhjuseks toodi ajanappus, huvi puudus Eesti poliitikas toimuva vastu ja mõtteviis, et “üks hääl ei muuda nagu nii midagi”.

Näiteks N_30_9a mainis, et ta on Eesti elust kaugeks jäänud ning ta ei taha Eestis toimuvat mõjutada. **N_30_9a:** *” pole minu asi nagu minna mõjutama seda, millest ma nagu konkreetselt midagi ei tea”.*

4.3 Meedia ja tööturukäitumine

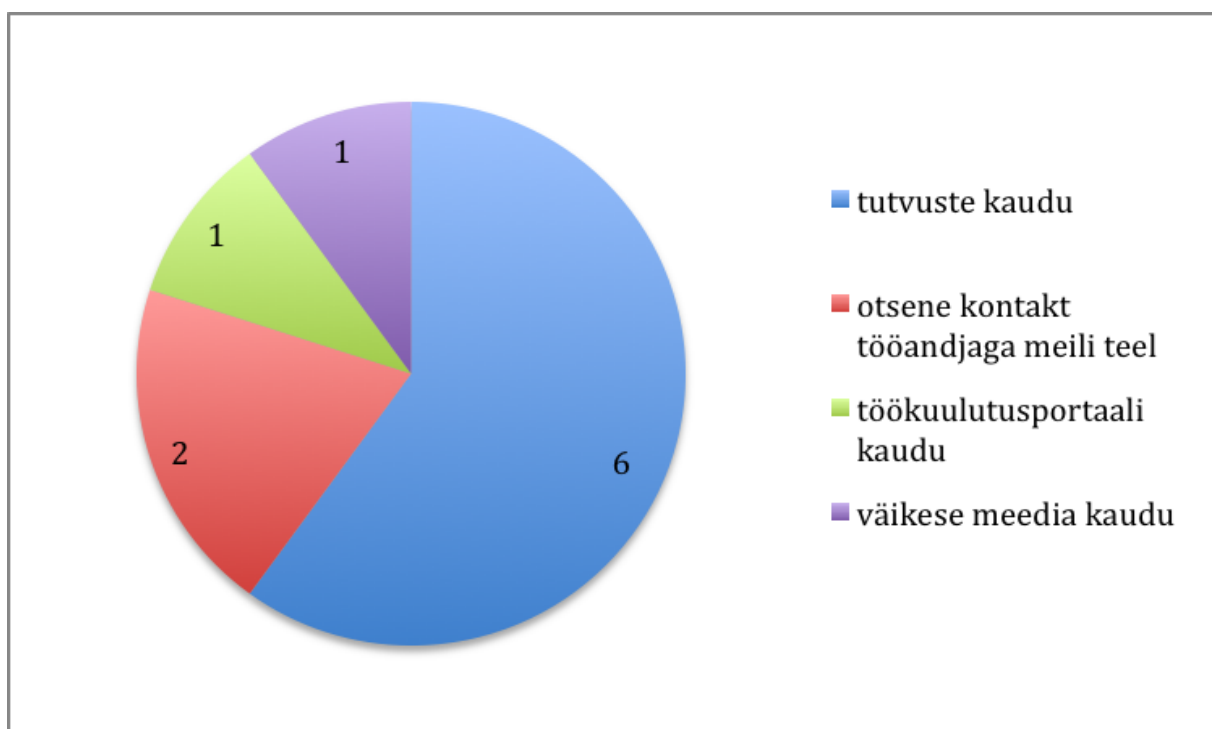
Analüüsist selgub, et lihtsam on tööd leida neil eestlastel, kes on oskustöölised või töötavad müügi ja teeninduse valdkonnas. Samuti on lihtsam leida tööd neil, kes on Soomes õppinud. Keerukam on olnud tööd leida mõnel spetsialistil ning tippspetsialistidel. Näiteks spetsialistina töötava N_26_1a hinnangul pole Soomes erialase töö otsimine sugugi lihtne. Kuigi Soomes medõdede puudus ja neid tahetakse sinna palju, võttis temal tööle saamine aega ligi aasta.

N_26_1a: *“Ma alguses arvasin, et mul on ainult keele barjäär. Aga nüüd olen ma aru saanud, et siin on ikka palju, palju rohkem neid barjääre. Esiteks oli juba see, et mul läks see luba, et siin töötada meditsiiniõena, läks mul maksma, see luba ise maksab 400 eurot. Ühesõnaga, mul on päris kalliks läinud see kõik maksma, et siia tulla ja ma saaksin lõpuks tööle hakata, mida ma saaksin Eestis koheselt teha. Et mis vaeva ma olen pidanud siin nägema ja kui palju ma olen kandideerinud”.*

Intervjuudest selgub, et kuus vastanud kümnest on oma praeguse või endise töö leidnud tutvuste ja kontaktide kaudu (vt joonis 10). Näiteks N_30_8a mainis, et ta on aju-uurijana tööd leidnud ülikooli süsteemi kaudu, sest õpib Soome ülikoolis, kuid neuropsühholoogina on Soomes väga raske tööd leida, olenemata sellest, et tal on tehtud kõikvõimalikud keeletestid ning et ta on end igatepidi tõestanud. N_30_8a:” *olen juba kandideerinud psühholoogi ametikohtadele ja on kohutavalt raske edasi saada sellest paberi voorust nõ enne kui sa saadad oma CV kuskile või täidad netis mingisuguse blanketi, et ma ei oska nagu midagi muud arvata, et mul ei ole mingeid tõendeid, aga ma arvan, et juba see, et kui su emakeel ei ole soome keel ja noh, psühholoogide töös on keel tähtis, et siis on, ja neid tahtjaid on niivõrd palju lihtsalt, et siis on raske edasi saada sinna. Ma olen nagu nüüdsed töökohad saanud peamiselt selle järgi, selle kaudu, et ma olen ise pääsenud nende otsustajatega suhtlema ja ja suutnud ennast ise tõestada, et jah, ma räägin piisavalt hästi soome keelt ja saan hakkama ja tean asjadest. Et e: ma ei või öelda, et need on tulnud nüüd tutvuste kaudu, et tõestamist on kindlasti olnud. Aga kontaktid aitavad, isegi mitte nagu halvas mõttes, aga: lihtsalt selles mõttes, et nad aitavad tekitada sulle sellist usaldusväärset tausta.”*

Tutvuste kaudu on töökoha saanud ka näiteks N_22_1a, kes sai tööle tänu Soomes elavale ja töötavale emale, N_30_9a, kes leidis enda töö Soome firma kaudu, milles ta oli varem Eestis töötanud ning samuti mängisid tutvused rolli ka M_28_8a töökoha leidmisel.

M_28_8a: *“Selle ma sain ka niimoodi, et olin ka tuttava firmas tööl, siis ta rentis mind (.) ühele töömaale ja siis sealt pakuti, et kas ma tahan neile tulla tööle (.) ja nii ma saingi”.*

Joonis 10. Meediakanalid tööotsimisel

Kaks intervjueeritavat on enda praeguse töö saanud tänu sellele, et nad on oma CV saatnud tööandjale. Näiteks M_28_4a saatis enda CV erinevatesse firmadesse.

M_28_4a: *“Ma lihtsalt siin Soomes, või noh Helsingis kus ma alguses tahtsin olla, võib-olla 4-5-6 firmat, kus ma saatsin ankeedid ja ühest helistati ja. Et ma ei ole nagu väga vaeva näinud otsimisega, peab tunnistama.”*

Kaheksa intervjueeritavat on töö otsimiseks kasutanud ka ametlike tööotsimiskanaleid, ehk kandideerinud samadel alustel soomlastega. Ametlike kanalite kaudu töö leidmine enamikul ei ole õnnestunud. Peamiselt on kasutatud tööotsimisportaali *TE-palvelut.fi* (varasemalt *mol.fi*).

Näiteks M_28_8a hinnangul on *TE-palvelu* kaudu väga lihtne tööle saada. **M_28_8a:** "Jajah, ega sealt nagu sellesuhtes saab suht lihtsalt, et kui soome keelt nagu räägid ja (.), et sealt tuli, vastati küll. Ma räägin, sealt oli 3 kohta kindlasti, kus ma sealtkaudu läksin."

Ametlike kanalite kõrvalt on intervjueeritavatele silma jäänud ka vabas vormis töökuulutused Facebook'i gruppides, kuid nendele pigem ei pöörata tähelepanu. Väike meedia on rolli mänginud kahe intervjueeritava töö saamisel. Näiteks pakuti M_22_9a tööd Facebook'i kaudu, kus tuttava firma juht kirjutas talle sõnumi ja pakkus tööd. N_36_1,5a jaoks on Facebook'i grupid olnud abiks oma ettevõtte loomisele Soomes.

N_36_1,5a "Kui Eestis olles ma üldse ennast siia Soome nii-öelda sisse nagu siis smuugeldasin, siis küll läbi Facebooki jaa. Et e: iluteenindusalal üldse nagu tööd teha, siis ma reklaamisin või siis tutvustasin ennast Soomes olevatele eestlastele küünetehnikuna, et tulen ja teen ja need kohad ja ajad ja siis nii-öelda minu algne töösuhtlusinfo käis siis läbi e: interneti, siis läbi Facebook'i. Ja kaks gruppi siis "Viro naiskade jutunurk" ja siis "Eesti naised Soomes". Ja noh, siis aja jooksul tuli neid gruppe muidugi juurde, aga jah, sealt sain ma sellise põhilise info, et tasud, kelle juurde saab ja ja ja siis kliendid leidsid mind kui iluteenindajat."

M_28_4a saab peamiselt infot tööpakkumiste kohta äri- ja tööalaste kontaktide võrgustikust LinkedIn'ist.

M_28_4a: "Oma eriala kohapealt on see LinkedIn on suhteliselt hea. Et kui näiteks üks töötab Hollandis, tema firmas kui on mingit (.) näiteks otsitakse töolist, siis tema saadab nagu seda infot välja. Meie firmas samamoodi, et LinkedIn'i kaudu liigub päris palju neid. Muidugi kõik ei ole seal. Uued õpilased näiteks kes tulevad kooli, tahavad suveks tööle tulla või peale kooli lõpetamist, siis samamoodi küsitakse just vanematelt tegijatelt, et kas teil on tööl. Ja siis (.) me ju saame küsida oma ülemuste käest, mis variandid on näiteks.", "Et (.) mul üks sõber ütles just, et kui sind (.) kui sa nagu töötad professionaalsel erialal, kui sul ei ole LinkedIni, siis ei ole sind olemas."

Enamik intervjueeritavatest mainis, et nii suur meedia kui ka väike meedia on aidanud neil erialaselt paremini toime tulla. Siinkohal tuleb arvesse võtta töö eripärasid. M_28_8a kes töötab ehitusel, sõnab, et meedia ei ole aidanud tal tööalaselt kuidagi paremini toime tulla.

Näiteks ta ei ole külastanud erialaga seonduvaid foorumeid ega lugenud erialast kirjandust. Samuti pole suur meedia tööalaselt paremini toime aidanud tulla M_22_9a-l, kes töötab lammutajana.

M_28_4a hinnangul on meedia teda tööalaselt üsna palju aidanud. Peamiselt saab ta meedia kaudu tööga seonduvat taustinformatsiooni. Meediapäevikut analüüsid selgus, et M_28_4a luges erialaga seonduvaid artikleid ajakirjast "Imeline maailm", vaatas internetileheküljelt gcaptain.com videot suurima kruisilaeva ehitamisest ning luges firma ajalehest "Loki" tööga seonduvaid värskemaid uudiseid. Skype'i ja Facebook'i kasutab ta tööalaselt minimaalselt, kuid Facebook'is on ta liitunud laevaehitajate grupiga. Lisaks saab ta vajadusel tööga seonduvat informatsiooni erialaga seotud foorumitest ning LinkedIn'ist.

M_28_4a: *"No Skype's (.) minimaalselt, Facebookis on samamoodi: näiteks kõik Soomes olevad laevaehitajate grupp...LRKO on selline, kus kõik need, kes Aaltos on õppinud, kõik suur grupp (.) seal on ka väga palju huvitavat informatsiooni. Et Facebook ja LinkedIn siis ongi..."*

N_22_1a kasutab igapäevaselt tööalast e-maili ning loeb ametialaseid ajalehti ja ajakirju.

N_22_1a: *"Ei no kui ma loen, siis ma loen eesmärgipäraselt. Need ikkagi on pigem sellised, mis, mis on nagu rohkem reklaamlehed ja: (.) mõne näiteks, no: kasvõi eraldi epilepsia kohta selline leht, et ee: need on sellised väga spetsiifilised ühesõnaga. Et pigem siis, kui soovin midagi teada saada või on tarvis mingit muud informatsiooni või sellist, et siis, et ajaviiteks väga ette ei võta."*

Õpetajana töötav N_38_3a ning varasemalt kutsekoolis õpetaja olnud N_30_9a hinnangul on uusmeedia suuresti abiks tulnud näiteks erinevate tööga seonduvate materjalide leidmiseks internetist. N_30_9a olles klassijuhataja, kasutas enda õpilastega ühist Facebook'i gruppi ning samuti ka siis, kui ta oli ühe õpilasfirma juhendaja. Facebook'i kaudu tema hinnangul hea noortega kontakti saada.

N_30_9a: *"Et siis on nagu lihtne leppida kokku nagu töö, tööajad, et kes on nagu millal tööl ja igasuguseid mingeid selliseid kohtumisi ja millal teeme sellise üldkoosoleku, et kõik oleks kohal ja. Siis oli kõige lihtsam saada neid õpilasi kinni, sest õpilasi oli hästi palju seal*

Facebookis.”

Teiste eestlaste tööturukäitumistega informandid enda hinnangul pigem kursis ei ole. Siiski on meediast jäänud silma uudised mõnede eestlaste käitumise kohta Soomes.

M_28_8a: *”no eks ikka, uudistest jookseb ka läbi, et virolaised siin varastavad ja peksavad ja juua täis sõidavad autoga ja (.) sellised asjad jäävad silma.”*

N_22_1a hinnangul ei ole tema kursis teiste eestlaste tööturukäitumistega.

N_22_1a: *“Väga ei ole. Noh, loomulikult, eks ma olen ka neid jutte kõiki kuulnud Kalevipojad ja mis Sa nimetasid kuid, kuid kuna mu enda suhtlusringkond on nii väike just siin Soomes, et sellist otsesest kokkupuutumist ei (.) või nagu ei ole kuulnud midagi sellist. Mu enda, enda noormes küll elab siin Soomes ja töötab siis ehituse peal, kuid tema töökoht on nii normaalne ja nii selline, et (.) ma ei ole mitte midagi halba kuulnud. (.) Korralik mees!”*

5. Diskussioon ja järeldused

Autor eeldab, et Soomes elavad eestlased on säilitanud hargmaisuse, mis kumab läbi ka nende meediakasutamise harjumustest. Metykova (2010) järgi hõlmavad migrantide hargmased kogemused endiste ja uute elukohariikide omavahelisi sidemeid ning seejuures mängib meedia olemasolevate ja uute sotsiaalsete võrgustike, emotsionaalsete sidemete, kultuurikuuluvuse ja keskkondlike kogemuste säilitamisel olulist rolli. Analüüsist selgub, et intervjuueeritavate meediatarbimine on pigem hargmaise loomuga, st et kõik intervjuueeritavad tarbivad mingil määral nii varasema kodumaa (Eesti) meediat kui ka Soome meediat. Suurt Eesti meediat saab Soomes jälgida satelliittelevisiooni, raadiokanalite ja paberlehtede veebiväljaannete kaudu. Need kanalid annavad migrantidele võimaluse olla informeeritud kodumaa päevakajalistest uudistest, uutest kultuuritrendidest ja käimasolevatest avalikest aruteludest (Bonini 2011). Analüüsist selgub, et enamik informante neid võimalusi ka kasutab – jälgitakse eestikeelsete ajalehtede internetiväljaandeid, Eesti telekanaleid ning kuulatakse eestikeelset raadiot.

Enamik vastanuid kasutab igapäevase informatsiooni saamiseks Eesti ja Soome suurt meediat ning väikest meediat. Suurest meediast jälgitakse kõige rohkem Soome paberlehtede väljaandeid, Soome *online*-uudisteportaale, soomekeelseid telekanaleid ning Eesti *online*-uudisteportaale. Vähemoluliseks infoallikaks on raadio (nii soome- kui ka eestikeelne), Eesti telekanalid ning Soome ja Eesti ajakirjad. Eelpoolnimetatud meedieid kasutatakse peamiselt meelelahutuslikul eesmärgil. Info otsimisel on migrantide jaoks oluliseks kanaliks ka internet, kust peamiselt guugeldatakse igapäevast praktilist infot, näiteks bussi- ja rongiaegu jms. Meediatarbimist mõjutab ka kodune keel, haridus ning amet. Selgub, et need informandid, kelle kodune suhtluskeel on eesti keel, kasutavad rohkem eestimaiseid meedieid kui need, kes suhtlevad peamiselt soome keeles. Need vastanuid, kelle kodune suhtluskeel on soome keel ning kellel on plaan Soome elama jääda, vaatavad uudiseid nõ Soome pilguga, st et Soome uudised on esmatähtsad ning mõjutavad neid rohkem kui Eesti uudised. Läbi meediaprisma vaadatuna võib sellest järeldada, et need vastanuid on Soome ühiskonnas igati kohanenud. Võib öelda, et kõrgema haridusega sisserännanud tarbivad rohkem Soome-suunalist ja soomekeelset meediat, sealhulgas Soome rahvusringhäälingut. Seega peaks taoline käitumine sulandumist ühiskonda igati hõlbustama. Samuti on väga hea keeleoskuse

tõttu kontaktide leidmine soomlastega ja toimimine ühiskonnas lihtsam. Soome ja Eesti uudiste kõrval peetakse oluliseks ka välispoliitiliste uudiste jälgimist. Nt Ukraina sõjaga seonduvat jälgitakse nii Eesti kui ka Soome meediast. Pigem usaldatakse Eesti meediat, sest seal kajastatakse uudiseid konkreetsemalt ja selgemalt kui Soome meedias. Informantide hinnangul avaldatakse Soomes uudiseid ülima ettevaatlikkusega ning tihtipeale jäetakse oluline (tihtipeale konfliktne) informatsioon edastamata. See jällegi justkui viitaks sellele, et Soomes ei tunta end piisavalt kodus omastamaks Soome meediale usaldusväärset. Enamiku intervjuueritavate hinnangul on suures meedias avaldatud uudised usaldusväärsemad kui nt Facebook'is avaldatud uudised. Järelikult orienteerutakse mõlema riigi meediamaastikul piisavalt hästi, et osata lahterdada uudiseid nõ kollaseks ja mitte kollaseks ning eristada uudisväärtsuslikkust. Lisaks selgus, et Soome meedias avaldatu on tavaliselt neutraalsema sisuga kui Eesti meedias avaldatu. Näiteks kirjutatakse intervjuueritavate hinnangul Eesti suures meedias Soomes elavatest eestlastest pigem negatiivsel toonil ning õhutatakse viha.

Levitt (2001) on märkinud, et hargmaiste migrantide riikidevahelised praktikad hõlmavad ka osalemist kodumaa poliitikas. Soomes elavatel eestlastel on võimalik kasutada e-hääletamist. Seda võimalust kasutasid 2015. aasta riigikogu valimistel osalemiseks pooled informandid. Kolm informanti osales seetõttu, et peavad hääletamist kodanikukohuseks. Ka nõ kodanikukohuse järgimine näitab seda, et informandid on hargmaised. Üks informantidest andis oma hääle selleks, et Reformierakonnale nõ ära teha. Ka see on näide osalemisest, mis viitab sellele, et kodumaa poliitikaga ollakse hästi kursis. Teine hääletas seetõttu, et tahtis proovida e-hääletamist. Viis intervjuueritavat ei osalenud hääletamisel. Põhjuseks toodi sarnaselt Kalevi ja Jakobsoni (2013) uuringust selgub – ajapuudus, vähene informeeritus Eesti poliitikast ning arvamus, nagu poleks neil õigust teha otsuseid küsimustes, mis neid otseselt ei puuduta. Lisaks võis kohata informantide seas mõtteviisi “minu hääl ei muuda nagunii midagi”. Poliitilised lojaalsused tunduvad olevat pigem Eesti suunalised, samas kui igapäevane meediatarbimine on rohkem isiklikele huvidele, uudistele ning Eestile orienteerunud olevat. Igapäevane meediatarbimine seega tuleneb ka utilitaarsetest vajadustest, sageli on see ka kontaktide poolt soodustatud (nt tuttavate ja sõprade jagatud/soovitatud uudiste jälgimine sotsiaalmeedias).

Bonini (2011) on märkinud, et kodu on midagi virtuaalset ehk koht ilma ruumita (“*place without space*” inglise k) ning inimesed saavad kodutunnet tunda igal pool. Selgus, et

hargmaine meediatarbimine annab aluse end välismaal nõ kodus tunda. Lisaks on suure Eesti meedia jälgimine informantidele igapäevaelus tuge pakkunud ning meediast saadud teadmine, et Soomes on niivõrd palju teisi eestlasi, annab kindlustunde. Kodust eemalolekut leevendab peale suure meedia tarbimise ka suhtlus kodumaal elavate lähedastega. Selgus, et kõik intervjueeritavad suhtlevad kodumaale jäänutega kasutades väikese meedia kanaleid (peamiselt Skype'i ja Facebook'i).

Internet võimaldab migrantidel, kes jagavad ühist rahvust, rassi, religiooni ja ajalugu, potentsiaalselt laiendada oma sotsiaalset ruumi (Turkle 1996). Näiteks läbi jututubade, teadetetahvlite ja sõltumatute veebisaitide loovad migrandid uue võrgustiku (Panagakos ja Horst 2006). Soomes elavad eestlased on laiendanud oma sotsiaalset ruumi Facebook'i gruppide näol. Kõik kaheksa intervjueeritavat, kes kasutavad Facebook'i, on liitunud ka mõne Soomes elavatele eestlastele mõeldud grupiga (nt FinEst – eestlased Soomes, Viro naiskade jutunurk, Eesti naised Soomes jne). Gruppe kasutatakse peamiselt Soomega seotud ning personaalse info (nt kuidas taotleda isikukoodi) saamiseks. Ka nõ suurt meediat kasutatakse sageli utilitaarsetel eesmärkidel praktilise info saamiseks, see on suunatud aga kohalikule hakkamasaamisele.

Nagu eelpool mainitud, aitab suhtlus kodumaale elavate lähedastega leevendada võõrsiloleku tunnet. Tänapäeval kujundavad migrandid ja kodumaal elavad lähedased struktuurse asümmeetrilise virtuaalse suhte (Mahler, 2011; Carling, 2008). Näiteks aitavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad ehitada pilti kodumaal elavate lähedastega, mis läbi tunnevad migrandid, et lähedased osalevad nende igapäevaelus (Bonini 2011). Metyukova (2010) leidis enda uuringust, et migrandid kasutavad kõige laialdasemalt Skype'i, mille eelistamisel mängis olulist rolli see, et Skype'i kaudu saab teha odavaid kõnesid ning tasuta videokõnesid. Sarnaselt Metykova (2010) uuringus leitule kasutavad ka käesoleva bakalaureusetöö informandid kodumaal elavate lähedastega suhtlemiseks peamiselt Skype'i. Samuti helistavad enamik intervjueeritavad lähedastele mobiiltelefoniga, mida kasutatakse eelkõige seetõttu, et Soomes on võimalik kõikidesse Balti riikidesse soodsalt helistada. Küll aga kasutatakse vähem tasuta helistamiseks mõeldud telefoni *app*'e nagu nt Viber või Skype'i *app*. Vertovec (2004) on enda uuringust leidnud, et odav pikamaakõne on kõige tähtsam ühiskondlik liim, mis seob migrante ja nende perekondi. Lisaks kodumaal elavatele lähedastele, kellega suheldakse igapäevaselt või iganädalaselt, suheldakse personaalse meedia kaudu ka teiste

Soomes elavate eestlastega Facebook'i teel ning Soomes elavate soomlastega Facebook'i ja WhatsApp'i kaudu.

Võõras riigis on ilmselt kergem hakkama saada parema keeleoskusega. Suur meedia on enamikule informantidest soome keele õppimisel/arendamisel suuresti kasuks tulnud. Näiteks on abiks olnud soomekeelsete ajalehtede lugemine, sõnastiku kasutamine internetis ja soomekeelsete telesaadete jälgimine. Ühiskondlikus plaanis tunnevad need migrandid, kes keelt hästi ei oska, end rohkem eraldatutena või neid ei võeta enamuspopulatsiooni poolt nii lihtsalt omaks. Ühine keel tähendab sageli üheseid arusaamu, väärtusi jne (Bleakley ja Chin 2004). Analüüsist selgus, et kõik üheksa intervjueeritavat, kes valdavad soome keelt heal tasemel, tulevad Soome ühiskonnas hästi toime ning neil on soomlastega olnud positiivsed kokkupuuted. Intervjueeritav, kelle soome keele oskus on algtasemel ning kes igapäevaselt puutub soomlastega vähe kokku, arvab, et eestlased ei meeldi soomlastele ning seetõttu tunneb ta end pigem eraldatuna. Selgub, et enamik informante on sihtriigi keele avalikus sfääris üle võtnud ning meediakasutuse põhjal võib väita, et informandid on üsna hästi integreerunud Soome ühiskonda.

Migrantide võrgustiku teooria puhul on räägitud sellest, et piisavalt tugev võrgustik taastoodab ennast ning koos sellega liigub info vabadest töökohtadest ja neid pakutakse oma sugulastele või tuttavatele (Headler 2006). Enamik informante on töötamiseks kasutanud erinevaid suure meedia kanaleid – peamiselt töötamisportaali *TE-palvelut.fi* (varasemalt *Mol.fi*) ning otsinud internetist tööandjate kontakte. Selgus, et ametlikud töötamisportaalid, ajalehekuulutused jms ei ole kasuks tulnud töö leidmisel. Pigem on töö leidmisel määravas saanud kontaktide olemasolu. Seega on otsitud tööd ka võrdsetel alustel soomlaste endiga, mis aga ei ole kasulikuks strateegiaks osutunud. Kuus intervjueeritavat kümnest on leidnud enda praeguse töö tutvuste kaudu. Info vabadest töökohtadest liigub peamiselt suusõnaliselt ning konkreetsemate pakkumiste korral meilitsi või Facebook'i teel. Ühiskondlikus plaanis tähendab see seda, et tutvused mängivad olulist rolli tööturul hakkamasaamisel. Lisaks selgus analüüsist, et vastanud ei ole otseselt kursis teiste eestlaste tööturukäitumisega, kuid meedia kaudu ollakse põgusalt kursis nõ kalevipoegade tegemistega. Intervjueeritavad ise kalevipoegade negatiivset varjundit ei omastanud.

Meedia tarbimine tööga seonduvalt oleneb suuresti sellest, mis elualal tööd tehakse. On

arusaadav, et ehitajal on tööl olles kasutuses vähem meediume kui nt disaineril, aju-uurijal või õpetajal, kelle meediakasutamine on nõ pakendatud teiste tegevuste vahele ning toimub paralleelselt töö tegemisega. Uuringust selgus, et personaalne meedia aitab tööalaselt paremini toime tulla spetsialistidel ja tippspetsialistidel, kes otsivad meediast tööga seonduvat või taustinformatsiooni. Näiteks külastades tööga seonduvaid foorume ja olles liitunud erialaga seotud Facebook'i gruppidega. Samuti hõlbustab väike meedia suhtlust töökaaslastega (nt WhatsApp, Facebook).

Töösfääris on suur meedia aidanud paremini toime tulla neil informantidel, kes ise otsivad erialaga seotud infot. Näiteks on müügi/teeninduse valdkonnas, spetsialistidel ja tippspetsialistidel kasuks tulnud erialaste teadusartiklite lugemine, erialaste ajakirjade lugemine ja igapäevane tööga seotud info guugeldamine. Oskustöölistel, kes tööga seotud informatsiooni meediast ei otsi ega erialaseid uudiseid ei jälgi, ei ole suur meedia aidanud töises elus paremini kohaneda. Väiksel meedial on positiivne mõju olnud kohanemisel igapäevases tööelus, näiteks hõlbustab väike meedia suhtlust töökaaslaste vahel (nt WhatsApp, tööalane e-mail). Ühele informantidest on Facebook'i kaudu tööd pakutud ning üks informant on tänu Facebook'ile loonud oma ettevõtte. Seega võib järeldada, et kui avalikus sfääris näikse olevat suhteliselt hästi kohanetud, siis tööturul hakkamasaamine on pigem individuaalne ja sõltub sotsiaalsetest kapitalist jms näitajatest. Samuti ei paista nõ enamusega konkureerimine meedia põhjal toimivat, pigem kasutatakse võrgustikke ja läbi nende liikuvat infot.

Informante on raske kindlatesse kohanemisraamidesse paigutada, seda ennekõike meedia muutunud iseloomu tõttu, mis seob väljarännanuid küll Soomega, ent mingil määral ka Eestiga. Siiski võib järeldada, et enamik vastanutest on hargmaised, ent mitte ainult. Võib öelda, et kohanemine hargmaises ruumis liigub suurema hübriidsuse suunas, mistõttu kindlatesse raamidesse antud töö põhjal kedagi suruda ei saa. Sisserännanud on loonud ka nõ kolmanda, virtuaalse reaalsuse, mis siiski ei eksisteeri omaette, vaid on pigem igapäevaeluga läbi põimunud. Ühiskondlikkus elus tunnevad enamik informante ennast Soomes hästi, sest neil on positiivsed kokkupuuted soomlastega ning Soome meedia kajastab neist pigem neutraalse sisuga uudiseid. Küll aga Eesti meedias loodud negatiivne pilt Soomes elavatest eestlastest ("mugavuspagulased", "allaandjad", "kalevipojad" jne) võib mõjutada tagasirände otsust, võttes ära soovi Eestisse tagasi pöörduda. Töö tulemusena sai autor vastuse esitatud

küsimustele. Selgus, et meedial on olnud positiivne mõju Soome riigis kohanemisel ning et kindlaid kohanemisstrateegiaid ei saa informantide seas väga hästi eristada, kohanemine hargmaises ruumis on üha enam hübriidne.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, milline on meedia võimalik mõju Soome rännanud eestlaste kohanemisel seelses ühiskonnas, täpsemalt avalikus sfääris ja tööturul. Töö käigus viidi läbi kümme semistruktureeritud intervjuud Soomes elavate ja töötavate eestlastega vanuses 20-40 eluaastat. Lisaks täitsid seitse intervjuueeritavat viie päeva jooksul meediapäevikut, mis näitas informantide tegelikku meediatarbimist. Bakalaureusetööst selgub, et autori eeldus, et Soomes elavad eestlased on läbi meediaprisma vaadates hargmaised, peab paika. Kõik intervjuueeritavad on läbi meediaprisma vaadates hargmaised migrantid – nad tarbivad nii Soome kui ka Eesti meediat ning hoiavad kontakte kodumaal elavate lähedastega. Mis aga puudutab erinevaid võimalikke kohanemisstrateegiaid, siis kindlatesse raamidesse on väljarännanud raske paigutada. Pigem võib antud töö näitel traditsiooniliste kohanemismustrite asemel (nagu näiteks assimileerumine, integratsioon) täheldada liikumist suurema hübriidsuse suunas.

Bakalaureusetööst selgus, et meedial on enamjaolt olnud positiivne mõju Soome riigis kohanemisele. Igapäevaselt on suur meedia (televisioon, raadio, internet, ajalehed, ajakirjad) abiks olnud praktilise informatsiooni otsimisel ning keeleoskuse arendamisel. Samuti on suur meedia abiks olnud tööandjate kontaktide leidmisel ning tööga seonduva informatsiooni otsimisel. Väike meedia ehk personaalne meedia on eelkõige abiks tulnud neile informantidele, kes kasutavad Facebook'i. Kõik kaheksa intervjuueeritavat, kes kasutavad Facebook'i, on liitunud mõne sealse hargmaise Soomes elavatele eestlastele mõeldud grupiga. Gruppe peeti oluliseks, sest neist saab vahetut informatsiooni (nt kuidas taotleda isikukoodi). Samuti hõlbustab personaalne meedia suhtlust Soomes elavate soomlastega (peamiselt suheldakse Facebook'i ja WhatsApp'i kaudu), Soomes elavate teiste eestlastega (peamiselt Facebook'i kaudu) ning kodumaal elavate lähedastega (peamiselt Skype'i ja Facebook'i kaudu). Kui avalikus sfääris näikse olevat suhteliselt hästi kohanetud, siis tööturul hakkamasaamine on pigem individuaalne ja sõltub ka sotsiaalsest kapitalist ja teistest personaalsetest näitajatest.

Lisaks selgus tööst, et ühiskonnas hakkamasaamisel on Eesti meedial olnud toetav roll – kodumaise meedia jälgimine tekitab justkui kodutunde ning loetud artiklid selle kohta, et

Soomes on nii palju eestlasi, tekitab kindlustunde. Ehkki käesoleva tööga traditsioonilisi kohanemisstrateegiaid ei saadud kätte, oleks vaja teise rõhuasetusega uuringut nende väljaselgitamiseks. Läbi meediakasutuse on traditsioonilisi mustreid veidi keerukam leida.

Summary

The aim of the present bachelor's thesis was to identify the possible impact of media on Estonians living in Finland adapting into Finnish society and whether it is possible to differentiate adaptation strategies amongst emigrants. The work was carried out in the course of ten semi-structured interviews with Estonians working and living in Finland between the ages of 20 and 40. In addition, seven of the interviewees filled out a media diary for five days that showed the informants' actual media consumption. The bachelor's work reveals that the author's assumption, that the Estonians living in Finland are multinational, is correct. All the interviewees are multinational migrants - they consume both Finnish and Estonian media and keep in contact with close ones living in their homeland. Furthermore, it turned out that having created the new so-called "third space" around them, the informants are not only multinationals but also hybrid.

The bachelor's thesis showed that the media has had a positive impact on adapting to Finland. On a daily basis the major media (television, radio, the Internet, newspapers, magazines) has helped to search for practical information and to develop better Finnish language skills. The major media has also been helpful in finding contacts of employers and when searching for other job-related information. Small personal media has been particularly helpful to those informants who use Facebook. All eight interviewees who use Facebook have joined some of the multinational groups for Estonians living in Finland. The groups were considered important as being the direct source of information (e.g. when applying for a personal identification number). Personal media also simplifies communication with Finns living in Finland (the main communication takes place via Facebook and WhatsApp), other Estonians living in Finland (mainly via Facebook) and with close ones in homeland (mainly via Facebook and Skype).

In public sphere they seem to be relatively well-adjusted, as for coping with the labor market, it is rather individual and also depends on social capital and other relevant indicators.

Furthermore, it was revealed that Estonian media has not prevented adaptation process in Finland, instead, it has had a supporting role – following domestic media creates a homelike sensation and articles read, confirming there are so many Estonians in Finland, is assuring. In addition it turned out that most of the interviewees are under the impression that media in

Finland speaks neutrally about the Estonians living in Finland but Estonian media in derogatory and negative tone.

Allikad

Akresh, I.R. (2008). Occupational Trajectories of Legal US Immigrants: Downgrading and Recovery. *Population and Development Review*, 34 (3), 435-456.

Aleksynska, M., ja A. Tritah. (2013). Occupation–education mismatch of immigrant workers in Europe: Context and policies. *Economics of Education Review*, 36, 229–244.

Ametite klassifikaator 2008v1.5b. Viimati kasutatud 26.05.2015

http://metaweb.stat.ee/view_xml.htm?id=3005499&selectedRow=3005724&siteLanguage=ee

Anniste, K. (2011). *Eestlaste väljaränne Soome*. Tartu 2011. Viimati kasutatud 26.05.2015

https://riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/TOF/TOF_noorteadlased/kristi_anniste_eestlaste_valjaranne_soome_uuringu_kokkuvote.pdf

Anniste, K. (2014). *East-West migration in Europe: The case of Estonia after regaining independence*. Tartu 2014.

Basch, L., Glick Schiller, N. ja C. Szanton Blanc (1994). *Nations Unbound: Transnational Projects, Postcolonial Predicaments, and Deterritorialized Nation-States*. New York: Gordon and Breach.

Berry, J.W. (2006). Attitudes towards immigrants and ethnocultural groups in Canada. *International Journal of Intercultural Relations*, 30:6, 719-734.

Bleakley, H., and A. Chin. (2004). Language Skills and Earnings: Evidence from Childhood Immigrants. *The Review of Economics and Statistics*, 8(2), 481–496.

Bonini, T. (2011). The media as ‘home-making’ tools: life story of a Filipino migrant in Milan. *Media, Culture & Society*, 33(6), 869-883.

Carling, J. (2008). The human dynamics of migrant transnationalism. *Ethnic and Racial Studies*, 31 (8), 1452-77.

Eesti Statistikaamet. Viimati kasutatud 26.01.2015 <http://stat.ee>

Ehala, M. (2010). Keel ja ühiskond. K. Praakli, Viikberg J. (toim). *Eestlased ja Eesti keel välismaal*. Tallinn 2010. Eesti keele sihtasutus.

Ehala, M. (2010). Väliseesti kogukondade jätkusuutlikusest. K. Praakli, Viikberg J. (toim). *Eestlased ja Eesti keel välismaal*. Tallinn 2010. Eesti keele sihtasutus.

Euroopa keeleõppe raamdokument (2001). *Õppimine, õpetamine ja hindamine*. Eesti Rakenduslingvistika ühing. Tartu 2007.

Friedberg, R. M. (2000). You Can't Take It with You? *Immigrant Assimilation and the Portability of Human Capital*. – *Journal of Labor Economics*, 221–251.

Guarnizo, L. E. (1997). The Emergence of a Transnational Social Formation and The Mirage of Return Migration Among Dominican Transmigrants. Gordon and Breach Publishers imprint. Amsterdam 1997.

Hadler, M. (2006). *Intentions to Migrate Within the European Union: A Challenge for Simple Economic Macro-Level Explanations*. — *European Societies*, 111–140.

Infopankki. Viimati kasutatud 26.05.2015 <http://www.infopankki.fi/et/teavet-soome-kohta/p-hiteave-soome-kohta/meedia-soomes>

Ito, M ja Okabe, D. (2005). *Intimate Connections: Contextualizing Japanese Youth and Mobile Messaging*.

Kalev, L., Jakobson, M-L., Ruutsoo, R. (2012). Eesti-Soome hargmaise ruumi võimalused ja ohud. *Riigikogu toimetised*. Viimati kasutatud 23.02.2015 <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=16111&op=archive2>

- Kalev, L, Jakobson M.-L. (2013). Hargmailisus Eesti-Soome ruumis. Viimati kasutatud 26.01.2015 <http://publications.tlu.ee/index.php/actapoliticaestica/article/view/108/97>
- Kivisto, P ja Faist, T. 2010. Beyond a Border: The Causes and Consequences of Contemporary Immigration. *London. Pine Forge Press.*
- Kraavi, J. (2001). Vabadus, vallutus ja tekst. *Sirp* 30. november. Viimati kasutatud 26.05.2015 <http://www.sirp.ee/archive/2001/30.11.01/Sots/sots1.html>
- Krusell, S. (2009). Eesti residentide töötamine välismaal. *Eesti Statistika kvartalikirj nr. 2-2009. Statistikaamet*, 46-62.
- Krusell, S. (2013). Eesti elanike töötamine välismaal. *Pilte rahvaloendusest. Eesti statistika. Tallinn (2013)*
- Kulu, L. (2000). Migratsiooniprobleemid Euroopa Liidu idalaienemisel. Tartu 2000.
- Kõuts, R. (2012) Lühiülevaade Eesti meediasüsteemist ja –kasutusest. Viimati kasutatud 22.05.2015 <http://www.meediakoolitajad.edu.ee/luhiulevaade-estii-meediasusteemist/>
- Käräjäoikeus vangitsi Tapanilan raiskaustapauksen epäillyt. (2015). *Helsingin Sanomat*, 13. märts. Viimati kasutatud 26.05.2015 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1426232102584>.
- Laherand, M-L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. *Tallinn: Infotrükk.*
- Levitt, P. (2001). The transnational villagers. *Berkeley, CA: University of California Press.*
- Levitt, P., DeWind, J., Vertovec, S. (2003) International perspectives on transnational migration: an introduction. *International Migration Review*, 37(3): 565–75.
- Mahler, S. (2001). Transnational relationships: the struggle to communicate across borders. *Identities*, 7(4): 583–620
- Manovich, L. (2005) Remixability and modularity. Viimati kasutatud 25.05.2015 <http://www.manovich.net>

Mansoor, A., Quillin, B. (2007). *Migration and Remittances. Eastern Europe and the Former Soviet Union*. Washington DC: The World Bank.

Massey, D. S., Taylor, J. E. 2004 "Introduction." In *International Migration. Prospects and Policies in a Global Market*. Eds. D. S. Massey and J. E. , . Oxford University Press. Pp. 1–12.

Metykova, M. (2010). Only a mouse click away from home: transnational practices of Eastern European migrants in the United Kingdom. *Social Identities*, 16(3) 325-338.

Nerb, G., Hitzelsberger F., Woidich A., Pommer S., Hemmer S., Heczko, P. (2009). *Scientific Report on the Mobility of Cross-Border Workers within the EU*. European Commission.

Panagakos, A. N., Horst, H. A. (2006). Return to Cyberia: technology and the social worlds of transnational migrants. *Global Networks*, 6:2 109-124

Praakli, K. (2008). Keel ja ühiskond. K. Praakli, Viikberg J. (toim). *Eestlased ja Eesti keel välismaal*. Tallinn 2010. Eesti keele sihtasutus.

Praakli, K., Viikberg, J. (2010). Eesti diasporaa kujunemise kolm lainet. K. Praakli, Viikberg J. (toim). *Eestlased ja Eesti keel välismaal*. Tallinn 2010. Eesti keele sihtasutus.

Priinits, M., Kallaste, E., Võrk A. (2004). *Tervishoiutöötajate migratsioon Eestist: migratsiooni potentsiaalne suurus, mõju tervishoiutöötajate vajadusele ja poliitikavalikud*. Uuringu lõppraport. Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Qureshi, K., Varghese, V. J., Osella, F., Rajan, S. I. (2012). Migration, Transnationalism and Ambivalence: The Punjab-UK Linkage. *Migration and Transformation: Multi-Level Analysis of Migrant Transnationalism*. Berlin, New York; Philadelphia: Springer, pp 13–62.

Reformierakond võitis valimised, riigikokku pääses kuus erakonda (2014). *Postimees*, 2. märts. Viimati kasutatud 06.05.2015 <http://poliitika.postimees.ee/3107715/reformierakond-voitis-valimised-riigikokku-paases-kuus-erakonda>.

Remennick, L. (2005). Immigration, gender, and psychosocial adjustment: a study among 150 immigrant couples in Israel. *Sex Roles: A Journal of Research*, 847–864.

Remennick, L. (2012). Professional Identities in Transit: Factors Shaping Immigrant Labour Market Success. *International Migration*, 51 (1) 152-168.

Russel, S. S. (1995) *International Migration: Implications for the World Bank*. — *The World Bank*. Human Resources Development and Operations Policy Working Papers.

Servinski, M., Valgma, Ü., Hänilane, B., Otsing, M-L (2013). Rahvastiku paiknemine ja rahvaarv. *Pilte rahvaloendusest*. Tallinn 2013.

Silverstone R (1999). *Why Study the Media?* London: Sage.

Soome ajalehtede liit. Viimati kasutatud 22.05.2015
<http://www.sanomalehded.fi/index.phtml?s=33>

Soomes võib tööl olla kuni 100 000 Eesti elanikku (2010). *ERR*, 26. detsember. Viimati asutatud 23.05.2015 <http://uudised.err.ee/v/eesti/f06429d6-454d-4441-b98f-f4b26a1a2930>

SoomEst. Viimati kasutatud 26.05.2015 <http://www.soomest.fi/>

Suomi.fi. Viimati kasutatud 26.05.2015 <http://suomi.fm/>

Soome Statistikaamet. Viimati kasutatud 26.01.2015 <http://www.stat.fi>

Suomeen muutta yhä enemmän korkeasti koulutettuja virolaisia (2015). *Helsingin Sanomat*, 1. veebruar. Viimati kasutatud 26.01.2014 <http://www.hs.fi/kotimaa/a1391158616243>

Šokeeriv verbaalne vägivald: kuula, kuidas soome klient sõimab eesti taksojuhti (2014). *Õhtuleht*, 14. detsember. Viimati kasutatud 06.05.2015
<http://www.ohtuleht.ee/607854/sokeeriv-verbaalne-vagivald-kuula-kuidas-soome-klient-soimab-eesti-taksojuhti>.

Tallinn-Rapla maanteel sai autoavariis kolm inimest viga (2015). *Postimees*, 11. märts. Viimati kasutatud 06.05.2015 <http://tallinncity.postimees.ee/3118415/tallinna-rapla-maanteel-sai-avariis-kolm-inimest-viga>.

Tammaru, T., K. Kumer-Haukanõmm, K. Anniste (2008). Eesti diasporaa kujunemine ja areng. Teoses *Sõna jõul: diasporaa roll Eesti iseseisvuse taastamisel* (toim. K. Anniste, K. Kumer-Haukanõmm, T. Tammaru). Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Tammur, A, Noorkõiv, K. Plakk, M. (2013). Rahvastik. *Eesti statistika aastaraamat 2013*. Ofset OÜ Tallinn (2013).

Tampere Eesti klubi kodulehekül. Viimati kasutatud 25.05.2015 <http://eestiklubi.fi/about/>

TNS Emor: iga kaheksas palgatööline kaalub välismaale tööleminekut. Viimati kasutatud 26.01.2015 <http://www.emor.ee/iga-kaheksas-palgatooline-kaalub-valismaale-tooleminekut/>

Turkle, S. (1997). Computational Technologies and Images of the Self. *Social Research*, 0037783X, 64 (3).

Ukraina Staap: Venemaa jätkab oma jõudude suurendamist Donbassis (2015). *Delfi*, 20. veebruar. Viimati kasutatud 26.05.2015 <http://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/ukraina-operatsiooni-staap-venemaa-jatkab-oma-joudude-suurendamist-donbassis?id=70841281>

Vabariigi valimiskomisjoni kodulehekül. Viimati kasutatud 26.05.2015 <http://www.vvk.ee/valijale/e-haaletamine/yld/>

Veidemann, B. (2010). Eesti tööealise rahvastiku väljarände-potentsiaal aastal 2010. Sotsiaalministeeriumi toimetised nr 8/2010.

Vertovec, S. (2004). Cheap calls: the social glue of migrant transnationalism. *Global Networks*, 219–224.

Vertovec, S. (2009). *Transnationalism*. London: Routledge.

Wilding, R. (2006). Virtual intimacies? Families communicating across transnational contexts. *Global Networks*, 125–42.

Välis-Eesti Almanak (1933). Välis-Eesti Almanak 1933. Tallinn: Välis- Eesti Ühing.

Werner, H. (1994). Economic Change, the Labour Market and Migration in the Single European Market. – Social Europe. *European Integration and the European Labour Market*, 39-62.

Wilding, R. (2006) Virtual intimacies? Families communicating across transnational contexts. *Global Networks*, 125–42.

Lisad

Lisa 1. Intervjuu kava

1. Enese tutvustus. Töö eesmärk.

2. Palun räägi endast lühidalt (elukoht, vanus, töökoht)

2.1 Sissejuhatavad küsimused.

- Kui kaua oled Soomes elanud?
- Mis tööd Sa Soomes teed?
- Miks Sa otsustasid Soome minna/tulla?
- Milline on Sinu soome keele oskus? Üldine keelteoskus?
- Mil määral mängis meedia rolli Soome kolimisel? (Kas said abi mõningatest portaalidest, gruppidest, võrgustikest vms?)
- Kas enne Soome kolimist olid sul kontaktid Soomes elavate eestlastega? Läbi milliste meediakanalite Sa nendega suhtlesid?
- Kas enne Soome kolimist olid sul kontaktid Soomes elavate soomlastega?

3. Soome meedia

- Milliseid Soome meediakanaleid sa igapäevaselt jälgid? Miks just neid?
- Millised teemad pakuvad Sulle enim huvi? (kultuur, meelelahutus, poliitika jne). Miks just need?
- Mil määral oled enda hinnangul kursis Soomes toimuvaga? Mil määral oled kursis kodukandis toimuvaga? (nö kohalikud uudised)

4. Eesti meedia

- Milliseid eestikeelseid meediakanaleid jälgid? Miks just neid?
- Kas eelistad jälgida pigem eesti või soomekeelseid kanaleid? (Kas harjumusest või muul põhjusel?)
- Mil määral oled enda hinnangul kursis Eestis toimuvaga?
- Kas osalesid riigikogu 2014. aasta valimistel? Kui oluliseks pead kodumaad puudutavates

poliitikaküsimustes kaasalöömist?

5. Kohanemine

- Mil määral on meedia aidanud Soome igapäevaellu paremini sisse elada?
- Kas Sinu hinnangul on Eesti meedia jälgimine takistanud Soome igapäevaellu paremini sisseelamist?
- Kui suur on eestlaste ring, kellega igapäevaselt suhtled?
- Mil määral on suhtlusring Soomes olles laienenud?
- Kui tihti suhtled teiste Soomes elavate eestlastega?
- Milliseid uusmeedia kanaleid kasutad suhtlemiseks Soomes elavate tuttavatega?
- Mil määral otsid vajalikku informatsiooni (kontaktid, praktiline info) meediast? Kas see vajalik informatsioon on Sulle arusaadav? (soome keelne, nt juriidiline info).
- Mil määral suhtled Eestis elavate lähedastega?

Lisaküsimus

Soomes elavatele eestlastele on mõeldud erinevaid info- ja meediakanaleid. Nt raadio FINESTfm, Facebook'i grupid „Eestlased Espoos“ jne. Mil määral Sa neid meediakanaleid tarbid? Mis eesmärgil Sa neid kanaleid kasutad? Kas nendest kanalitest saadud informatsioon on aidanud kaasa Soomes kohanemisele?

6. Meedia roll tööalaste väljavaadete kujundamisel

- Milline on Sinu haridustase?
- Kas oled tööga seonduvalt enda keeleoskust arendanud? (koolitused, kursused, e-koolitused jms keskkonnad)
- Mis keeles suhtled tööjuures? (eesti, soome, inglise, vm?)
- Kuidas sa positsioneerid ennast tööturul? (karjäär, tulevikuplaanid)? (ehk millisena ja kus näed enda tööalast tulevikku (nt kellena töötad viie aasta pärast)).
- Kuidas Sa leidsin enda praeguse töö?
- Kas tutvustingkonnas liigub infot tööpakkumiste kohta? Läbi milliste kanalite?
- Kuivõrd oled kursis teiste eestlaste tööturukäitumisega?
- Kas oled kasutanud ametilikke tööotsimiskanaleid (portaalid, ajalehekuulutused, raadiokuulutused jne)? Milliseid?
- Mil määral on meediakanalid olnud abiks tööotsingul?

- Mil määral on meedia aidanud tööalaselt paremini toime tulla?
- Mil määral on uusmeedia aidanud tööalaselt paremini toime tulla?

7. Tagasirände plaan

- Kas plaanid Eestisse tagasi kolida? Palun põhjenda.

Artiklite kommenteerimine

- 1) Šokeeriv verbaalne vägivald: kuula, kuidas soome klient sõimab eesti taksojuhti.

<http://www.ohtuleht.ee/607854/sokeeriv-verbaalne-vagivald-kuula-kuidas-soome-klient-soimab-eesti-taksojuhti> (viimati kasutatud 06.05.2015)

- Kas oled seda videot näinud?
- Millisest kanalist/allikast sa seda esimesena nägid? (pealtnägija, Facebook vm)
- Mis tundeid see video sinus tekitas?
- Kas sinu hinnangul kajastatakse Eesti meedias Soomes elavate eestlaste kohta pigem positiivseid või negatiivseid uudiseid? Aga Soome meedias?
- Kas meedias avaldatu negatiivse sisuga uudised on takistanud Soomes kohanemist?

- 2) Reformierakond võitis valimised, riigikokku pääses kuus erakonda

<http://poliitika.postimees.ee/3107715/reformierakond-voitis-valimised-riigikokku-paases-kuus-erakonda> (Viimati kasutatud 06.05.2015)

- Kuivõrd palju oled kursis Eesti poliitikas toimuvaga?
- Kuivõrd sind huvitab Eesti poliitikas toimuv?
- Milliseid mõtteid see artikkel tekitas?

- 3) Ukraina Staap: Venemaa jätkab oma jõudude suurendamist Donbassis

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/ukraina-operatsiooni-staap-venemaa-jatkab-oma-joudude-suurendamist-donbassis?id=70841281> (Viimati kasutatud 06.05.2015)

- Kuivõrd oled kursis Ukrainas toimuvaga?
- Milliseid tundeid ja mõtteid see artikkel sinus tekitas?
- Kas kirjutatu on sinu arvates õige?
- Kas sa otsiksid informatsiooni selle kohta juurde?

- 4) Käräjäoikeus vangitsi Tapanilan raiskaustapauksen epäillyt

<http://www.hs.fi/kaupunki/a1426232102584> (Viimati kasutatud 06.05.2015)

-Kas oled seda uudist kuulnud/lugenud?

-Millisest allikast?

-Mis tundeid see lugu sinus tekitas?

-Kuivõrd kursis oled kohalike uudistega?

5) "Tallinn-Rapla maanteel sai autoavariis kolm inimest viga

<http://tallinncity.postimees.ee/3118415/tallinna-rapla-maanteel-sai-avariis-kolm-inimest-viga>

(viimati kasutatud 06.05.2015)

-Kuivõrd palju jälgid sellesisulisi uudiseid?

-Kas sellistel uudistel on sinu jaoks uudisväärtus?

Lisa 2. Valimi andmed

Jrk nr	Tunnus	Sugu	Vanus	Soomes elatud aeg	Haridus	Elukutse	Amet 2008 klassifikaator	Elukoht
1	N_22_1a	N	22	1 aasta, varasemalt 3 kuud suvetööline.	Keskharidus + kutseharidus (juuksuri eriala)	Abiõde Rinnekoti-Säätiö hoolduskeskuses	Spetsialist	Espoo
2	M_28_4a	M	28	4 aastat	Magister	Disainer laevaehitustehases	Spetsialist	Helsingi
3	M_28_8a	M	28	8 aastat	Keskharidus	Ehitaja	Oskustööline	Espoo
4	N_26_1a	N	26	1 aasta	Rakenduskõrgharidus, medõde	Hambaarsti õde	Spetsialist	Helsingi
5	N_30_9a	N	30	2004.-2005. a vahetusüliõpilane 2005.-2007. pendeldas Eesti ja Soome vahet 2007. aasta märtsist alates elab Soomes.	Kõrgharidus. Magistrikraad omandamisel.	Turism, turismieriala õpetaja kutsehariduskeskuses	Spetsialist	Jämsä, Kesk-Soome
6	N_36_1,5a	N	36	1,5 aastat	Keskharidus, õpitud erialad - maalitehnika eriala TÜs, iluteenindus erialad Tartus IREKis - küünetehnik, maniküür, ripsmetehnik, ripsmekoolitaja, jumestustöö, soengud.	Ettevõtja iluteenindusvaldkonnas. Küünetehnik	Teenindus/müük	Helsingi
7	N_38_3a	N	38	1 aasta järjest. Varasemalt elanud Soomes poole aasta kaupa. Kokku umbes 3 aastat.	Doktorikraadi omandamine Soomes.	Klassikaline filoloog. Eesti keele õpetaja	Tippspetsialist	Helsingi
8	M_22_9a	M	22	9 aastat	Põhiharidus	Lammutustööline	Oskustöö	Espoo
9	N_30_8a	N	30	8 aastat	Magister psühholoogias, Magister neuroteadustes, doktorikraad omandamisel.	Teadlane Aalto ülikoolis (aju-uurija), asendustööline haiglas -	Tippspetsialist	Espoo

						püshholog		
10	N_32_8a	N	32	8 aastat	Keskharidus, kutseharidus - juuksur	Juuksur	Teenindus/mütik	Tampere

Lisa 3. Intervjueeritavate meediatarbimine

Intervjueeritavate meediatarbimine, intervjuudest ja meediapäevikutest saadud info.

	N_22_1a	M_28_4a	M_28_8a	N_26_1a	N_30_9a	N_36_1,5a	N_38_3a	M_22_9a	N_30_8a	N_32_8a
Eestikeelsete paberlehtede väljaanded							Kui Eestis käib, siis loeb Maalehte			
Eestikeelsed ajakirjad		Imeline maailm								
Eesti Televisioon (ETV, ETV2)		ETV					Väga harva ETV			
Teised eestikeelsed telekanalid (Kanal2, TV3 jt)		Kanal2, TV3	TV3 järelvaatamine	TV3 ja Kanal2 järelvaatamine		Kanal2, tv3				
Eesti Rahvusringhäälingu eestikeelne uudisteportaal uudised.err.ee									Uudised.err.ee	
Teised	Postimees,	Postimees, Delfi	Delfi,	Delfi,	Postimees		Väga harva -Eesti		Delfi,	Postimees,

eestikeelsed uudisteportaalid, näiteks Postimees online, Delfi jt	Delfi		Postimees	Ekspress, Õhtuleht			päevaleht, Postimees, Delfi		Postimees, Päevaleht, Ekspress	Õhtuleht
Eesti rahvusringhäälingu raadiojaamad (Raadio 2, Klassikaraadio jt)									Vikerraadio	
Teised eestikeelsed raadiojaamad		Skyplus	FinEst.fm – eestikeelne raadio Soomes	FinEst.fm – eestikeelne raadio Soomes						
Soomekeelsete paberlehtede väljaanded	Helsingin Sanomat, Nurmijärven uutiset, Ilta Sanomat, Länsiväylä, PAM lehti	Helsingin Sanomat, Metro, Loki		Metro	Keskisuomalainen, Jämsän Seutu, Jämsän Seutu Vekari, Yhteishyvä leht		Helsingi kohalik linnaleht kord nädalas	Metro leht		Aamulehti, Iltalehti, Iltasanomat
Soomekeelsed ajakirjad	Tööga seotud ajakirjad.								Psühholoogide liidu poolt välja antud ajakiri, erinevad psühholoogia ajakirjad	Iluajakirjad
Soome televisioon (yleTV1, yleTV2, yleFEM,		yleTV1 (Aamu-Tv)	Kõik põhikanalid	Kõik põhikanalid	yleTV1, yleTV2		Arvuti kaudu YLE kanalitelt saateid.		YLE kanalid (nt TV1 Aamu Tv)	YLE1, YLE2 jt YLE kanalid

yleTEEMA).										
Teised soomekeelsed telekanalid (MTV3, Sub, Fox, Liv, Jim jt)		Kõik põhikanalid	MTV3 + Kõik põhikanalid	Kõik põhikanalid					MTV3, MTV total Sport	MTV, Nelonen jt põhikanalid
Soome rahvusringhäälingu soomekeelne uudisteportaal www.yle.fi				YLE.fi	YLE.fi		YLE.fi		YLE.fi	
Teised soomekeelsed uudisteportaalid, näiteks www.HS.fi , www.is.fi , www.il.fi				Ilta-sanomat, Helsingin Sanomat, NYT.fi			HS.fi		Helsingin Sanomat, Savon Sanomat, Turun Sanomat, Ampparit.fi (koondleht uudistest)	
Soome rahvusringhäälingu raadiojaamad (nt Yle1, Ylemonto, Ylex, Yleradio)							YleMonto, Ylen Klassinen		Yle raadio-kanalid, peamiselt Yle puhe.	
Teised soomekeelsed raadiojaamad (nt RadioAalto, Energi, Basso, Pois, Retro, RadioCity jt).	Raadio käib taustaks tööolles		Erinevad soomekeelsed raadiojaamad		Radio Aalto, Radio Nova	Suomi popp	Gruuv.fm			Raadio Aalto, Pois

Muud maailma uudistekanalid ja –portaalid, näiteks CNN, BBC, Euronews jt								National Geographigh		CNN, The Guardian
Sotsiaalvõrgustikud Facebook, YouTube, Twitter	Facebook, Instagram, Weheartit	Facebook, Skype	Facebook, Skype	Instagram, Facebook	Youtube, Facebook	Facebook, Youtube		Facebook	Facebook, Twitter	Youtube
Sotsiaalvõrgustike kaudu uudiste jälgimine (nt Facebook'i kaudu jagavad sõbrad/tuttavad uudiseid, Facebook'i grupid jne).	Facebook'i kaudu Eesti ja Soome uudiste jälgimine	Facebook'i kaudu Soome uudiste jälgimine. LinkedIni ja Facebook'i kaudu erialaga seonduvate uudiste jälgimine	Facebook'i kaudu Soome ja Eesti uudiste jälgimine	Facebook'i kaudu Soome, Eesti ja erialaste uudiste jälgimine		Facebook'i kaudu Eesti uudiste jälgimine		Facebook'i kaudu Soome ja Eesti uudiste jälgimine	Facebook – sõbrad lingivad Soome meedias ilmunud uudiseid. Lisaks info saamine FinEst, Eesti Suursaatkond Helsingis ja Tuglas seuraa lehelt. Twitterist jälgib kõneisikute viidatud artikleid (nt Eesti presindendi ja Kadri Liigi Twitteri kontot)	

Muud internet leheküljed	Weheartit.com, Google.com	Graptain.com, google.com	Google.com	Igapäevane guugeldamine (nt soome keelse sõnavara vaatamine)	Google.com, Spotify	Google.com		www.hs.fi , www.vr.fi	Spotify, Liiga.fi, venuu.fi, pulmad.ee	
Töötösimiskanalid	cvkeskus.ee, mol.fi		Mol.fi	TE-palvelut.fi, Hambaarst.ee, Soome töötukassa kodulehekülge.	TE-palvelut, Monster.fi		TE-toimisto,	TE-palvelut	TE-palvelut.fi, valtiolle.fi, mol.fi	Mol.fi
Töõga seotud kanalid (nt Facebook, LinkedIn jt)	e-mail	Lync, tööalane e-mail, LinkedIn, Facebook – laevaehitajate grupp + laevaehitusele spetsialiseeritud leht, kus kajastatakse uusimaid innovatsioone.			Facebook – ilusalongi lehe toimetamine/haldamine + reklaam Facebooki ilugruppides nt “Kauneus24”, guugeldamine tööga seises.	Facebook	Facebook, erinevate teadusartiklite kasutamine internetipõhiselt (Helsingi ülikooli kaudu)	WhatsApp	e-mail, erinevate teadusartiklite kasutamine kooli ja tööga seoses internetipõhiselt. Facebooki grupid – koolipsühholoogide rühmad, Soome psühholoogide liit, Soome neuropsühholoogide Liit.	WhatsApp
Uusmeediakanalite kasutus igapäevases suhtluses	Facebook, Instagram, WhatsApp, Skype	Skype, Facebook.	Facebook, Skype	WhatsApp, Skype, Instagram, Facebook.	Skype, Facebook,	Facebook, mail.ee, Skype	Skype	Skype, Facebook.	Facebook, Skype, WhatsApp e-mail, Twitter	Viber, WhatsApp

Lisa 4. Meediapäeviku näidis

Kuupäev	Allikas	Autor/kõneisik	Millest/kelles kirjutati? Millest/kellest räägiti? Mida näidati?	Kommentaar (palun kirjuta siia, mida mõtlesid või tundsid neid kanaleid jälgides).

Lisa 5. Intervjuude transkriptsioonid

Lisa 6. Meediapäevikud

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Britta Sepp

(sünnikuupäev: 18.05.1993)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Meedia roll väljarännanud eestlaste kohanemisel Soome ühiskonnas,“ mille juhendaja on Marianne Leppik.

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 27.05.2015